

Laukkaset

Laukkasten sukuseura ry:n jäsenlehti 2/2012

Laukkaset

N:O 2 / 2012, Joulukuu 2012

Laukkaset sukuseura ry:n jäsenlehti

17. vuosikerta

Osoite: Laukkasten Sukuseura ry
Risto Laukkanen
Lehtokatu 14, 40630 Jyväskylä

ISSN 1239-8993

Sisälllys:

	Sivu
Puheenjohtajan puheenvuoro	Risto Laukkanen 3
Sukuseuran sihteerin kynästä	Päiviö Turtiainen 5
Varapuheenjohtajan palsta	Ansa Haapalainen 6
Sodan vaikutukset elämään	Jaana Väisänen 7
Sotiemme veteraanien hoito ja kuntoutus	Pia Laukkanen 8
Sotainvalidit	Anne-Marita Laukkanen 10
Kunniapuheenjohtajan mietteitä	Aimo Laukkanen 13
Sota meissä kaikissa	Oskari Laukkanen 17
Sodan muistoja suvun kertomana	Raija Markkula 18
Sukuneuvoston uudet jäsenet esittäytyvät	20
Kuulokkeet korvilla	Pekka Laukkanen 23
Kesällä Kerimäellä	Ritva Laukkanen 26
Hiljainen sukupolvi – vaiennut vai vaiennettu	Veikko Laukkanen 29
Miten sota on vaikuttanut elämään?	Heikki Laukkanen 33
Laukkasten sukuneuvosto 2012-2015	35

Sukuseuran kotisivut osoitteessa:
www.laukkaset.org

Vastaava toimittaja: Risto Laukkanen
Toimituskunta: Ritva Laukkanen, Veikko Laukkanen,
Päiviö Turtiainen, Jaana Väisänen
Taitto: Kopijyvä Oy
Etukansikuva: Essi Huttunen
Takakansikuva: Veikko Laukkanen

Puheenjohtajan puheenvuoro

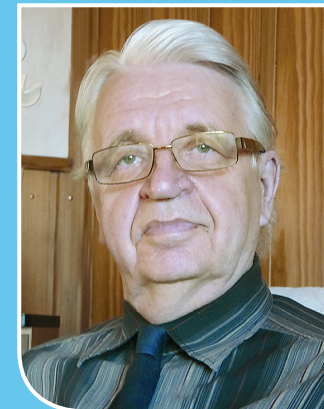

Laukkasten sukuseuran 3-vuotisjakso on taas kulunut ja uusi alkanut. Sukuneuvostossa tällä kertaa on tapahtunut muutamia muutoksia, kun molemmat Jormat jäivät pois samoin rovasti Heikki Laukkanen. Syystä tai toisesta sukuneuvosto valitsi minut edelleen puheenjohtajaksi. Tehtävään ei ollut tälläkään kertaa kovaa tungosta. Uusina sukuneuvoston jäseninä aloittavat Pekka Laukkanen Kuopiosta, Jarmo Laukkanen Lopelta ja Veikko Laukkanen Mikkelistä. Sukuseura on hyvässä kunnossa. Rahoitus on pysynyt sellaisella tasolla, että jokapäiväinen toiminta voidaan hoitaa helposti. Ei tarvitse elää kädestä suuhun. Jäsenmäärä on valitettavasti hiukan laskenut ja tällä hetkellä jäseniä on runsaat 800. Ensimmäisissä sukuneuvoston kokouksissa tehtävät jaettiin halukkaiden kesken. Nyt olen jo pannut merkille, että sukuneuvoston jäsenet ovat tarttuneet innokkaasti uusiin haasteisiin.

Kerimäen sukukokous hyväksyi sukuseuran uuden 9-kohtaisen toimintasuunnitel-

man. Tärkeimpiä kohtia siinä ovat tietysti ne, jotka palvelevat sukuseuran kaikkia jäseniä. Seuran sääntöjenkin mukaan tärkeintä on sukututkimustyö. Jo nyt seuralalla on melko kattava monen sukuhaaran sukututkimusrekisteri. Genus-ohjelmalla pidettävää rekisteriä täydennetään koko ajan. Tässä työssä jokainen jäsen omine tietoineen on avainasemassa. Siksi onkin toivottavaa, että kaikki tiedon "rippokset" saadaan koottua samaan rekisteriin. Mikään tieto ei ole liian vähäpätöinen. Rekisterin pitäminen on henkilötietolain alaista toimintaa. Jäsenrekisteriselostemme mukaisesti tietoja voidaan luovuttaa ainoastaan sukututkimustarkoituksiin, joten uusille jäsenille voidaan toimittaa omasta suvustaan kapeahko sukuselvitys ja avustaa sukukirjatyöryhmää. Alkaneella kaudella sukututkimusrekisteriä hoitaa Pekka Laukkanen.

Toinen tärkeä tavoite on Laukkaset-lehden julkaiseminen kaksi kertaa vuodessa. Sen tekeminen on päässyt hyvään vau-

Sihteerin kynästä

Kesä on mennyt. Laukkaset viettivät sukujuhlaa ja kokousta Kerimäen kirkossa ja Hotelli Herttuassa kesäkuun lopussa nimipäivänäni. Näin Laukkasten kerimäkeläiseen haaraan kuuluvana tuntui niin juhlalliselta, kun kansaa saapui eri puolilta Suomea kanssamme juhlimaan synnyinseudullemme. Kiitos, että tulitte.

Me Kerimäen sukuhaaraan kuuluvat teimme lupauksen kokoontua yhteen ennen seuraavaa sukukokousta ja -juhlaa, joka on sitten pääkaupunkiseudulla. Vanhan Kerimäen alueella on Punkaharjulla Laukansaari (jossa mm. Lusto), joten kyllä me Laukkaset olemme siellä asuneet jo kauan. Toinen tärkeä Laukkasten suvun asuinpaikkahan on tunnetusti Säämingin (Savonlinnan) Laukansaari. Oma sukuni on ollut Punkaharjun Kulennoisten Lahdenkylällä ainakin 1700-luvulta alkaen. Punkaharju on eronnut Kerimäestä 1920-luvulla.

Tämän lehden punaisena lankana ovat sodan vaikutukset elämäämme. Itse olen syntynyt keskellä sotaa. Aikakirjat kertovat minunkin olleen evakossa Tampereelta Pälkäneelle. Luonnollisesti Tampere on ollut vaarallinen paikka olla. Itse en onneksi tuota vaihetta elämästäni muista, olinhan alle vuoden vanha. Mielenkiintoiseksi ajan tekee se, että minulla on ollut onni saada täydellinen selostus tuosta ensimmäisestä vuodestani aivan viime

vuosina. Olin näet Joulumerkkikodissa (äitini sairasti tuberkuloosia) ensimmäisen vuoteni. Mielenkiintoista on ollut seurata, miten olen kasvanut tuona vuonna, milloin on ollut yskää, milloin olen noussut kävelemään, milloin rokotettu jne. Tuohon aikaan tuskin kovin paljon niistä asioista merkitty muistiin kotiolioissa, laitoksessa kylläkin. Olen sanonut joskus, että minusta on tullut tällainen, kun en ole saanut äidinmaitoa. Tampereella j-kodin hoitaja ajoi polkupyörällä (myöhemmin Vespalla) talosta taloon keräten äidinmaitoa niiltä, jotka pystyivät luovuttamaan. Upeita aiteja! - Paluu Punkaharjulle oli myös vaarallista, sillä pelättiin Punkasalmen ja Tuunaansalmen siltojen pommituksia. Onneksi kuitenkin vuoden ikäisenä pääsin muuttamaan Punkasalmeen kasvatuvanhempieni luo. –Viimeinen muisto sodasta oli kuitenkin sotakorvausjunan kulkeminen ohitsemme 60 vuotta sitten. Olimme sitä sankoin joukoin katsomassa asemalla. Rahanpuute ja säännöstely jatkui vielä pitkälle 1950-luvulla. Se on taas toinen juttu.

tiin, vaikka muutama edellisen kauden avainhenkilöistä vaihtui. Ilokseni voin todeta syyskuun alussa sukuneuvoston kokouksessa, että laaja-alaista intoa lehden tekemiseen on taas löytynyt. Päävastuulliseksi rupesi Ritva Laukkanen puolisonsa Veikko Laukkasen tukemana. Kun Jorma Laukkanen jäi pois sukuneuvostosta, uudeksi haasteeksi tuli lehden taittaminen. Uskon, että koko uusi sukuneuvosto antaa uudelle lehti tiimille täyden tuen onnistuneen lopputuloksen saamiseksi.

Myös hyvät kotisivut (<http://www.laukkaset.org>) on tärkeä osa tiedonvälitystä. Ainakin nuorempi väki on tottunut käyttämään monenlaisia palveluja internetin kautta. Kaikki sukuseuran perusasiat on koottu 12 pääotsikon alle. Erilaista tapahtumatietoa menneestä ja tulevasta löytyy ajankohtaista-sivulta. Kotisivuilla on myös helppokäyttöinen palautekanava. Sen kautta ruusut ja risut menevät sukuneuvostolle nopeasti. Jäsenistö voi lähettää omia kehitysideoitaan myös sukuneuvoston kaikkien jäsenten kautta. Yhteystiedothan löytyvät lehdestä sekä kotisivuilta. Kerimäen sukukokous antoi yhden uuden tavoitteen: kotisivun uudistaminen. Aika näyttää, päästäänkö tässä eteenpäin.

Erääksi tavoitteeksi toimintasuunnitelmaan on kirjattu jäsenmäärän pitäminen nykyisellä tasolla. Tämähän ei ole mikään itsetarkoitus eikä mitenkään itses-

tään selvää. Jäsenmaksulle on saatava vastinetta. Yllä mainittujen toimintojen lisäksi jäsenmäärän myönteistä kehitystä voidaan varmasti tukea kannustamalla Laukkas-sukujen jäseniä kokoontumaan ja pitämään keskenään yhteyttä. Vapaaehtoisia puuhanaisia ja -miehiä tarvitaan. Ilahduttavasti monet sukuhaarat ovat kokoontuneetkin.

Yhtenä tavoitteena on ollut jo pitkään sukukirjan tekeminen Pielaveden Laukkasista. Nyt työtä edelleen jatkaa Kari Laukkasen työryhmä. Ryhmän kokoonpanoa muutettiin niin, että kaikki jäsenet ovat Pielaveden Laukkasia. Sukuneuvostosta Karin tiimiin kuuluu Oskari Laukkanen. Lisäksi pitäisi löytää sukuneuvoston ulkopuolelta pari henkilöä. Tiedossa onkin pari hyvää ehdokasta, mutta heidän kanssaan asiasta ei ole vielä neuvoteltu. Neuvottelu jätetään jo nimettyjen tehtäväksi.

Olisi toivottavaa, että toiminta ei olisi pelkästään sukuneuvoston vastuulla. Pyydän kaikkia jäseniä aktiivisesti mukaan kukin omien taitojensa ja harrastuneisuutensa mukaisesti. Laukkas-lehteen kirjoittaminen näkyy ja kuuluu parhaiten. Aloitteita ja ehdotuksia toivotaan saatavan runsaasti. Sukuseuran on jäseniään varten ja sukuneuvosto luo ainoastaan puitteet toiminnalle.

Risto Laukkanen

Hyvät Laukkaset -lehden lukijat!

Kiitos kaikille sukukokoukseen ja -juhlaan osallistuneille henkilöille. Kiitos myös myönteisestä palautteesta. Juhlia on aina mukava järjestää, ja ideoita seuraavaan tapaamiseen otetaan mielihyvin vastaan.

Tämä lehti jatkaa kesäisen kokoontumisemme ”Selvittiinpä ennenkin” -teemaa. Itse olen kesän ja syksyn aikana perehtynyt kirjallisuuden kautta sota-ajan arkeen ja erityisesti naisten selviämiseen ja toimintaan.

Mieleepainuvia ovat olleet Paula Havasteen kirjat Kaksi rakkautta (Gummerus 2010) ja Yhden toivon tie (Gummerus 2012). Ne kertovat Annan ja hänen lastensa selviämisestä pitkien sotavuosien läpi. Naiset joutuivat kohtaamaan rintamalla palaavat, puhumattomat miehet ja sen mukanaan tuomat vaikeudet.

”Kun Voitto lopulta nousi, ei tämä paljoa

puhunut. Mies söi ahneesti, puki ylleen vanhan sarkatakkinsa ja hakkasi klapeja ensimmäisen illan pimeässä, vain myrskylyhty valonaan, saunoi taas ja pani maate. Seuraavana aamuna Voitto ei vieläkään puhunut, söi vain ja korjasi päivän valoisat tunnit maakellarin hyllyjä tai vajan kattoa. Sitten hän saunoi, söi ja nukkui taas ennen paluutaan rintamalle.”

Tuo kuvaus rintamalta palaavasta miehestä on varmaan aika totuudenmukainen. Arjen pyörittämisen lisäksi vaimojen piti myös yrittää hoitaa parisuhdetta, tulkita aviomiehen mielialat, kannustaa, rohkaista ja tukea sotatoimista lomalla olevia puolisoitaan. Silloin saattoi ainoana lohtuna ja tukena olla lehmän kylkeen lypsytyn aikana vuodatetut kyneleet ja pitkätkä huokaukset.

Voin myös suositella Katja Ketun Kättilöä, WSOY 2011 ja Antti Tuurin Rauta-antura –kirjaa, Otava 2012. Niissä kuvataan Lapin sotaa ja naisten suhteita saksalaisiin. Mielenkiintoisia luettavia nekin. Kotiliedessä 20/2012 on julkaistu lukijoiden kokemuksia yhdeksän vuosikymmenen ajalta. Naiset ovat kertoneet sota-ajan arjestaan tai jälleenrakentamisen vuosista. Aihe tuntuu siis onneksi olevan kiinnostava muidenkin mielestä.

Keskuudessamme elää vielä näitä iäkkäitä naisia ja miehiä, jotka raskaiden sotavuosien jälkeen rakensivat Suomen. Heidän ahkeruutensa ansiosta elämme hyvinvoivassa maassa. Nyt on todellakin viimeinen hetki taata heille kaikki se tuki ja apu, mitä he elämänsä ehtopuolella tarvitsevat. Kiitos heille!

Ansa

Sodan vaikutukset elämään

Karjalaiset, ja siinä sivussa Laukkasetkin, joutuivat kärsimään sodan samalla tavalla. Kaikkien elämä muuttui täydellisesti, kun sota alkoi. Jonotettiin ruokaa ja muutakin. Mitään ei ollut ja kaikki oli kortilla. Miehet joutuivat rintamalle ja se joka tuli sieltä ehjänä takaisin, sai kiittää Luojaansa. Monelta meni jalka tai käsi ja samalla itsetunto maan rakoon, ettei minusta raajarikkona ole mihinkään, tartuttiin helposti pulloon ja oltiin vihaisia vaimoille ja muulle perheelle. He, jotka menivät kuntoutuskeskukseen teettämään proteesia, he näkivät, etteivät ole yksin maailmassa ongelmiansa kanssa. Heitä alettiin kouluttaa uusiin ammatteihin. He saivat myös kuntoutusta, joka auttoi niin fyysisesti sekä henkisesti, kun pääsi samanlaisten henkilöiden seuraan ja oli juttuseuraa. Kun evakot joutuivat lähtemään kodeistaan, he eivät saaneet mukaansa kun sen välttämättömän. Jos karjaa oli, nuorisosaattoi paimentaa jopa yhden kylän karjaa. Toiset kätkivät kaiken arvokkaan navetan heiniin tai jonnekin ”varmaan piiloon” eli ”Sitten kun myö tullaan takasin, mie haen sen sieltä.” Vaan monesti, kun palattiin, oli kätköt löydetty ja aarteet viety. Evakot joutuivat myös kestäämään mitä

erilaisimpia käytöstapoja suomalaisilta maanviljelijöiltä, joiden luona he joutuivat olemaan yöitä. Heitä haukuttiin ”ryssäksi”. Kun he pysyivät karjallensa heinää, oltiin vihaisia siitä, että meidän karjan heinät joudutaan syöttämään ryssille. Yöpaikkakin saattoi olla melkein mikä tahansa. Sitten oli näitäkin isäntiä ja emäntiä, jotka antoivat auliisti heiniä ja pysyivät perheen sisälle syömään ja nukkumaan. Ainahan siskonpetiä lattialle lämpöiseen saadaan tehtyä.

Tietysti pahin mikä mieleen jää, on se, kun tien päästä on tullut pappi tai poliisi. Siinä vaiheessa vanhemmat tai puoliso on tiennyt, että nyt se rakas puoliso tai poika on poissa. Se on isku joka jäi elämään koko loppuelämän ajaksi. Ne ovat vain silloin olleet asioita, jotka on pitänyt kestää, helppoahan se ei ole ollut.

Sitten kun on vihdoin saatu se koti, ja päästy tekemään peltoa ja omaa tupaa, niin elämä on pikkuhiljaa voiton puolella. Saattaa olla että sukulaisiakin on samalla kylällä, joten tieto suvun asioistakin alkaa kulkea. Elämä voittaa.

Kirj. Jaana Väisänen

Sotiemme veteraanien hoito ja kuntoutus

Kunniatehtävä toteutetaan loppuun asti.

Talvi-, jatko- ja Lapin sodissa kaatui noin 91 000 ja vammautui noin 200 000 suomalaista. Elossa on 45 000 veteraania, heistä 7000 on sotainvalideja. Heidän keski-ikänsä on jo 90v. Vuonna 2015 arvioidaan veteraaneja olevan 25 000 ja heistä sotainvalideja 3000. Viimeinen sotiaan kutsuttu ikäluokka on vuonna 1926 syntyneet. Sodan jälkeen joka 16. mies oli sotainvalidi ja joka 17. nainen sotalleski, joka 25. lapsi oli sotaorpo ja joka 9. henkilö oli pakko-luovutetuilta alueilta siirretty karjalainen.

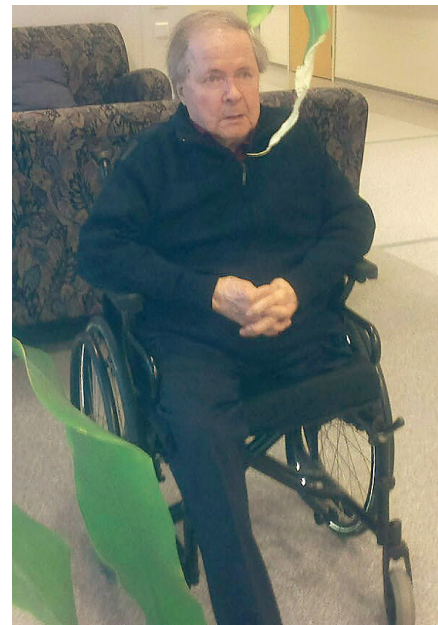
Sota-aika jätti pysyvän vaurion sodan käyneiden miesten elämään, toisille näkyvän, toisille näkymättömän. Moni mies ei halunnut invaliditeettiprosenttia, koska koki olevansa silloin heikommassa asemassa työmarkkinoilla työnantajan ajatellessa hänen olevan vajaakuntoinen. Sodan jälkeen miehet jälleenrakensivat Suomen ja muistot sodasta jäivät taka-alalle. Nyt iäkäänä monelle kokemukset palaavat painajaisina vielä 60-70 vuoden takaa.

23 sairas- ja veljeskotia ympäri Suomen hoitaa ja kuntouttaa sotiemme veteraaneja. Paikkoja näissä laitoksissa on noin 1700. Kaunialan sairaala Kauniaisissa, Kyyhkylä Mikkelissä ja Sotainvalidien Sairaskoti Jyväskylässä ovat tällaisia hoito- ja kuntoutuslaitoksia. Vähintään 25% haitta-asteen sotavammasta omaavalla sotainvalidilla on oikeus saada tarvittaessa jak-

sottaista tai pitkäaikaista hoitoa näissä laitoksissa valtion kustannuksella. Sotainvalidien Veljesliitto on vuosien ajan pitänyt tavoitteenaan, että tämä raja poistettaisiin ja kaikilla sotainvalideilla ja asteittain myös veteraaneilla olisi samat edut. Tämä voitaisiin rahoittaa veteraanien poistumasta säästyvillä rahoilla. Sotainvalidit voivat jakaa kuntoutusjaksonsa puolisonsa kanssa. Kuntoutusviikkojen määrä on riippuvainen haitta-asteeprocentista. Myös leskillä on mahdollisuus kuntoutukseen. Keskimäärin 90 vuotta täyttäneillä veteraaneilla on paljon ns. siviilisairauksia, eikä heidän toimintakykynsä heikentymisen liity useinkaan sotavammoihin.

Sairas- ja veljeskotien tavoitteena on toteuttaa korkeatasoista hoitoa ja kuntoutusta kodinomaisessa, turvallisessa ympäristössä asiakasta kuunnellen ja yhteistyössä omaisten kanssa. Vuoden kierto juhlitaan huomioidaan ohjelman järjestämisessä.

Kuntoutus on kehittynyt fysioterapian lisäksi sisältämään toimintaterapeutin arvon ja lääkärin kokonaisvaltaisen arvion sairauksista ja lääkehoidosta. Jakson aikana tarkistetaan esim. kuulolaitteen toimivuus, näkö tutkimuksen tarve jne. Monilla näistä iäkkäistä henkilöistä on ongelmia muistin kanssa ja perusselvityksen jälkeen heidät ohjataan tarvittaessa jatkotutkimuksiin. Kuntoutujalla on päi-

Sotainvalidi Antti Rutanen.

Kuva: Pia Laukkanen

vittäin mahdollisuus osallistua johonkin ryhmään. Erityisen tärkeä on tasapainoryhmä. Kotona selviytymistä kartoitetaan ja ollaan omaisten lisäksi myös tiiviissä yhteydessä kuntien kotihoitoon tai yksityisiin palvelun tuottajiin. Sosiaalityöntekijä joutuu auttamaan paljon erilaisten etuuk-sien ja oikeuksien selvityksessä.

Sairas- ja veljeskotien yhteydessä toimivat neuvontapalvelun työntekijät tekevät kotikäyntejä ja kartoittavat kotona asuvien sotainvalidien tilannetta. Avustajaprojektin kautta sotainvalideilla ja veteraaneilla on mahdollisuus saada avustaja viikoittain kotiin auttamaan esimerkiksi ulkoilussa ja kaupassa käynnissä. Nämä avustajat tekevät yleensä asioita, joihin kunnallisilla kotihoidon työntekijöillä ei ole aikaa. Mm. Jyväskylässä toteutetaan myös tuettua

kotona kuntoutumista, missä yhdessä perushoitajan kanssa toteutetaan fysioterapeutin suunnittelemaa voimisteluohjelmaa ja ollaan muutoinkin seurana.

Kuntoutusjakson aikana mitataan mm. kävelynopeutta, lihasvoimaa ja tasapainoa. Useimmilla ne kohenevat. Vanhustyön keskusliiton tuoreen selvityksen mukaan sotainvalidit elävät 1,3 vuotta ikätoveriaan pidempään. Tämä tukee oletusta, jonka mukaan sotainvalideihin kohdistunut järjestö- ja kuntoutusohjelma ovat vaikuttaneet myönteisesti sotainvalidien terveyteen jopa kuolevuutta vähentäen. Tällä on merkitystä muidenkin ikääntyneiden hoitoa ja kuntoutusta kehitettäessä. Tavoitteena on, että hoito- ja kuntoutuspaikkojen vapautuessa sotiemme veteraanien tarpeesta sairas- ja veljeskotien erityisesti geriatrisen kuntoutuksen osamista voitaisiin hyödyntää muille asiakasryhmille.

Kun kysyimme ”pojiltamme” mikä on tärkeintä elämässä, vastauksena oli: RUOKA, RAUHA JA RAKKAUS. Rauhasta saamme kiittää heitä.

Pia Laukkanen

Kymmenen vuotta työtä sotainvalidien hoidon ja kuntoutuksen parissa. Yliääkäri Sotainvalidien Sairaskoti, Jyväskylä 15.9.2012

Sotainvalidit

Me sisarukset olemme kaikki syntyneet sodan jälkeen, Jorma -45, Marja -49 ja minä Anne-Marita -47, eikä sodasta ja sen vaikutuksista juurikaan puhuttu meidän perheessämme. Sen tiedän, että äiti (Maire Laukkanen 27.2.1919–28.5.1991) oli sorvaamassa kranaatin ammuksia tehtaalla. Isä (Petter Laukkanen 4.9.1917–7.9.1992) haavoittui kahdesti: vuonna 1941 Villalassa päähän ja vuonna 1944 Loimolassa rintaan. Sotainvalidiperheiden elämä tuli meille tutuksi.

Sotainvalidien Veljesliiton Kuusankosken paikallisosasto perustettiin 1940 aatteina isänmaa, vapaus sekä huoli ja vastuu vierellä seisoneen veljen elämästä. Isä toimi siinä aktiivijäsenenä vuosikymmeniä. Hän oli mm. puheenjohtajana 1949–1953 ja 1971–1987 sekä varapuheenjohtajana yhteensä 10 vuotta. Myöhemmin äiti oli mukana naisjaoston toiminnassa.

Lainaan isän 70-vuotislahjaksi saamasta valokuvakansiosta kuusankoskelaisen jo edesmenneen sotainvalidi Viljo Vesterisen sanoittaman laulun.

Petter Laukkanen.

Petter Laukkanen puheenjohtajan ominaisuudessa.

Sotavammaisen laulu (25-vuotismärkeissä 5.11.1965)

*Nyt veljet muistamme syynkin sen,
miksi jouduimme yhtehen.
Johan vuosia monia taakse jää,
siksi kaikukoon laulu tää.
Kai muistossa säilyy viell'
missä haavoituit siell',
kun loimusi salamat taivaalla,
ryskyi kranaatit rinnalla.
Kun vamma huolia aiheuttaa,
niin veljeltä avun saa.
Onhan tuska ja kipukin yhteinen,
niinpä kestämmme silti sen.
Kai muistossa...*

*Nyt veli veljelle lyö,
onhan kaikilla oma työ,
vaikkei pystyisi työhön ja toimintaan,
onhan tahtoa ainiaan.
Kai muistossa...*

*Nyt vamma ei huoleta meitä tääll'
tään syntymämaan kuoren pääll',
on totuttu tuisutkin kestäämään
ja sietämään hellesään.
Kai muistossa...*

Sotainvalidien Veljesliiton Kuusankosken paikallisosasto osti 1961 oman kesäpaikan Urajärven rannalta, Lyöttilästä, litin kirkon lähetytyiltä. Paikka sai nimekseen Koivuranta. Siellä sotainvalidit perheineen ja ystävineen viettivät paljon yhteistä aikaa, monillakaan ei siihen aikaan ollut omaa kesämökkiä ja sen sijainti Kuusankosken läheisyydessä oli erinomainen. Sitä kunnostettiin talkoovoimin, rakennettiin uusi rantasauna, vanhan saunan tilat remontoitiin asuintiloiksi ja pioneeri-pataljoona rakensi laiturin harjoitustyönä.

Koivurannassa, keskellä edessä Petter Laukkanen.

Kantokahvilassa, Koivurannan koivikossa, oikealla edessä Petter Laukkanen, takana vasemmalla minä.

Kantokahvila.

Sukulaislasten riemua Koivurannassa 1970-luvun lopulla.

Varusmiesten avulla kaadettiin puita ja suurimman kaadetun kuusen kanto pystytettiin pihapöydäksi ja sen ympärillä, Kantokahvilassa, mahtui istumaan kymmenen henkilöä. Kesäpaikkaa kunnostettiin lähes vuosittain jollakin tavalla ja siitä kehittyi onnellinen keidas osaston jäsenille perheineen. Siellä järjestettiin monenlaisia tapahtumia, leiripäiviä, kilpailuja, viihtyisiä illanistujaisia ym. ja usein myös harmonikan säestyksellä naisjaoston jäsenten huolehtiessa kahvi- ja virvoketarjoilusta. Meille, Maire ja Petterin lapsille ja lastenlapsille Koivuranta tuli hyvin tutuksi ja rakkaaksi paikaksi.

Viljo Vesterisen kirjoittama runo kuvaa hyvin lomapaikan toimintaa.

Koivuranta

(Urajärven Koivurannassa 18.8.1972)

*On paikka Uran rannalla
meillä sotainvalideilla.*

*On paikka venevalkaman,
on keinut, rannat ihanat,
on Koivuranta tää.*

*Täällä mökki vanha paikallaan
suo meille suojan rauhaisan.
Voi keittää sumpit, mitä vaan,
tai keittää kalat sopassaan,
on Koivuranta tää.*

*On kilvat monet käyty täällä
kesällä tai järven jäällä.
On kilvoiteltu lauteilla,
tai piesty suuta muualla,
on Koivuranta tää.*

*Täällä käypi veljiä, siskoja,
täällä näkee poikia, tyttöjä
ja sauna heille löylyn suo
ja uimapaikan järvi tuo,
on Koivuranta tää.*

*Täällä linnut laulaa aamulla,
aurinko laskee illalla
ja kuvaa sillan lahdella
ja laskee taakse metsämaan,
on Koivuranta tää.*

Anne-Marita Laukkanen

Kunniapuheenjohtajan mietteitä

Viime kesänä osallistuin Margit-vaimoni kanssa Kerimäellä pidettyyn Laukkasten Suku-seura ry:n sukukokoukseen ja -juhlaan. Ensimmäistä kertaa yli viiteentoista vuoteen olimme mukana tavallisina rivijäsenenä vailla mitään huolta tai vastuuta tilaisuuden järjestelyistä ja seuran toiminnasta. Nautimme juhlasta täysin siemauksin ja koimme myös melkoisen yllätyksen! Minut kutsuttiin sukuseuramme kunniapuheenjohtajaksi.

Kunniapuheenjohtajan asema

Kunniapuheenjohtajuudessa suurin paino taitaa olla sanan etuosalla kunnia, sillä asemaan ei liity mitään velvoitteita. Kyseessä on nimenomaan kunnianimitys, joka myönnetään ansiotuneelle puheenjohtajalle. Ja niinhän tuossa minun saamassani plakaatissakin lukee, että ”tunnustuksena pitkästä ja ansiokkaasta toiminnasta sukuseurassa”. Olen iloinen ja hämmäntynyt minulle osoitetusta huomioista. Saamani asema titteleineen on minulle suuri kunnia, josta lausun parhaimmat kiitokseni.

Olin sukuneuvostossa viisitoista vuotta ja niistä viimeiset yhdeksän vuotta puheenjohtajana. Siitä siis tuo sana pitkästä. Ansiokas-sanaan liittyen ei pidä unohtaa vaimoni osuutta. Hän on pyyteettömästi tukenut ja auttanut minua aina väsy-

Saamani kunniakirja on nyt näkyvällä paikalla työhuoneeni seinällä. Se on tamperelaisen Jorma Laukkasen suunnittelema, kuten myös sukuseuramme vaakuna, pöytästandaari, isännänviiri ym.

miseen asti näissä sukuseura-asioissa. Saavutuksistakin kaksi näkyvintä on hänen uurastuksensa tulosta. Hänen ansiostaan jäsenlehtemme kehittyi niin hyväksi, että se palkittiin Suomen parhaana. Sukuseuramme hittituote, keittokirja Laukkas-reseptejä mykyrokasta Casanovan pastaan, on sekin hänen tekemänsä. Minun tuotoksistani jäsenet muistanevat parhaiten sadat laatimani sukuselvitykset. Sukututkimusharrastuksen parissa minä jatkan toki edelleen.

Alusta alkaen mukana

Jo vuonna 1990 osallistuessamme Savonlinnassa pidettyyn sukuseuramme ensimmäiseen ja osallistujamäärältään tähän mennessä mittavimpaan sukukokoukseen olimme muiden tapaan suuren innostuksen, uteliaisuuden, tiedonhalun

ja yhteenkuuluvuuden tunteen vallassa. Sama tunne on ollut aistittavissa kokousväestä myöhemmissäkin kokouksissa. Ei siis ole ihme, että sen jälkeen olemme olleet mukana jokaisessa seuramme järjestämässä sukujuhlissa. Emme yksinkertaisesti ole voineet olla poissa. Kerta kerran jälkeen on ollut ihan pakko päästä mukaan. Emmekä ole olleet ainoita tällä tavalla hurahaneita. Viime kokouksessakin tapasimme monia, jotka ovat samalla tavoin käyneet joka kokouksessa ja joille osallistuminen on ollut itsestäänselvyys.

Sukukokousten vetovoima

Mikähän niissä sukukokouksissa niin kiinnostaa? Mikä houkuttaa osallistumaan? Eräs sivullinen taannoin luonnehti tapahtumaa hieman kateellisen ja alentuvan oloisesti arvellen, että siellä ne Laukkaset vaan istuu ja toinen toisiaan kehuu. No, eihän kehuiltakaan voi toki vältyä, sillä ei meissä Laukkasissa mitään moittimista ole, mutta emme me ole kehun kipeitä. Kyllä se on jokin vallan muu ja suurempi maaginen voima, joka meihin Laukkasiin vetoaa ja joka saa meidät kokoontumaan yhteen. Vai mitä mieltä olette seuraavasta runon katkelmasta?

”Nämä Laukkaset niät kun ne viäntäytyy silloin tällöin porukalla yhtee, niin mikä se lienöö niillä syy tuata sammoo köyttä nyhtee?”

Näen ne tahtoo, kehtoo ja viihtii vaa. Mikä voema ne liikkeelle lykkee? Noh, sukurakkauttaha se on kaekki tua, että Laukkaset Laukkasista tykkee...”

Siinähan se vastaus tuli, sukurakkaus. Sehän se meitä kiehtoo ja yhdistää ja vetää mukaan kokouksiin. Tahdomme tavata tuttuja ja tuntemattomia sukumme jäseniä, nauttia lupsakasta seurasta ja hyvästä ohjelmasta. Ja tietysti haluamme saada valittua tarpeelliseksi pitämämme sukuseuran johtoon aktiivisia, osaavia ja sitoutuneita henkilöitä. Tällä kertaa sukuneuvostoon valittiin kolme uutta jäsentä. Toivotan heille onnea ja koko sukuneuvostolle puhtia tehdä pitkäjänteisesti ja innostuneesti työtä sukuseuramme ja koko jäsenistön hyväksi.

Oma sukuhaara kiinnostaa

Aika monia jäseniämme kiinnostaa tiedot erityisesti heidän omasta, kirkonkirjoihin perustuvasta sukuhaarastaan, jonka kantapari on 1700-luvun alkupuolella elänyt pariskunta. Tällaisia Laukkasten sukuhaaroja onkin jo melkoinen määrä.

Sukuseura on jo toistakymmentä vuotta lähettänyt jäsenilleen suppeita sukuselvityksiä ja yrittänyt aktivoida heitä pitämään seuran sääntömääräisten kokousten välivuosina sukuhaarakohtaisia kokouksia, joissa voisi tarkemmin paneutua suvun vaiheisiin, maakarttoihin ja perimätietona kulkeneisiin tarinoin ja vaikkapa tutustua paikkakunnan vanhoihin Laukkas-tiloihin. Sukuhaarakohtaisille kokouksille näyttää olevan kysyntää, sillä esimerkiksi Pielaveden Laukkasten kokouksissa, joita minä ja vaimoni olemme olleet muutaman aktiivisen jäsenen apuna järjestämässä, osallistujia on ollut yhtä paljon kuin seuramme valtakunnallisissa kokouksissa. Kyllä tulijoita olisi, kunhan vaan joku tai jotkut innostuisivat kokousta puuhaamaan. Pitäisi löytää muutamia työtä pelkäämättömiä ja toimeliaita rivijäseniä juhlan järjestelijöiksi.

Tietämäni mukaan sukuhaaran ensimmäiseen kokoukseen on mahdollista saada sukuseuraltamme hieman taloudellista tukea. Seuramme jäsenlehti ja nettisivut ovat hyvä ja ilmainen tiedotuskanava. Nämä kokoukset kiinnostanevat rivijäseniemme tavoin myös sukuneuvostossa olevia, joista osalla on jo kokemusta oman sukuhaaran kokousten järjestämisistä. Seuraavat kaksi vuotta ovat ns. välivuosia ja sopivat mainiosti tällaisten kokousten pitämiseen. Ei muuta kuin tuumasta toimeen ja hihat heilumaan!

Ikä vaikuttaa harrastuksiin

Aina silloin tällöin kuulee haikailuja siitä, miten nuoret saataisiin mukaan sukuseuratoimintaan. Havaintojeni mukaan sekä sukuseuramme kokouksissa että sukuhaarakohtaisissa sukujuhlissa valtaosa osallistujista on ollut kypsään ikään ehtineitä ihmisiä. Eihän se ole mikään ihme, sillä ainakin 75 % jäsenistämme on yli 40-vuotiaita. Se on entisestään vahvistanut käsitystäni siitä, että kiinnostus omia sukujuuria ja suvun historiaa kohtaan näyttää heräävän vasta tuon maagisen neljäkymmenen ikävuoden tietämissä. Niinhän minullekin aikanaan kävi.

Vaikka seurassamme on myös nuoria jäseniä, niin sukuseuratyö ei näytä vielä houkuttelevan heitä tulemaan kokouksiin saati sitten pyrkimään seuramme johtopaikoille sukuneuvostoon. Käsiittääkseni se on ihan luonnollista. Kaikella on aikansa, kuten sanotaan. Nuorilla aikuisilla on oma kaveripiirinsä ja omat harrastuksensa. Heidän mielenkiintonsa kohteina ovat työn ja puolison löytäminen, perheen perustaminen, kodin rakentaminen, lasten kasvattaminen ja työelämän kiemurat kaikkine kiireineen. Kiinnostus suvun historiaa ja mahdollisesti myös sukuseuratyötä kohtaan tulee sitten myöhemmin, sitten kun aika on kypsä ja nuoret ovat kasvaneet sopivan ikäisiksi.

Serkkutapaamiset kunniaan

On kuitenkin olemassa ainakin yksi sukukokousten muoto, joka kiinnostaa sekä nuorta että varttunutta väkeä. Se on serkkutapaamiset. En tarkoita muutaman serkun välistä yhteydenpitoa, vaan sitä, että suvun kaikki serkut puolisoineen ja lapsineen kokoontuisivat yhteen. Jostakin syystä tällaisten serkkutapaamisten järjestämisen ja annin merkitys on jäänyt aivan liian vähälle huomiolle, vaikka ne olisivat juuri sellaisia sukukokouksia, joi-

Sukulaisuutta voi havainnollistaa kaavioilla ja sukupuilla, joita Pielaveden Laukkasten kokouksessa 2004 oli esillä useita. Tässä oman sukupuunsa edessä ovat oikealta lukien Eskari Laukkanen, Jouko Alm, Esko Laukkanen, Aila Alm ja Johan Alm.

Serkkutapaamisissa on mahdollista tutkia myös vanhoja valokuva-albumia, joista voi löytää varsinaisia aarteita omia kuvatiedostoja täydentämään. Tässä kuvia ovat katsomassa serkkuset Raii ja Mirja.

den yhteydessä olisi mitä parhain tilaisuus kerätä ja taltioida vaikkapa suvun vanhoja valokuvia ja elämäkertatietoa viimeksi kuluneen sadan vuoden ajalta. Ja toisaalta, nuoret aikuiset voisivat järjestää omia serkkutapaamisiaan ja vanhempi polvi omiaan. Tällaisista serkkutapaamisista saisi mukavia ja kiinnostavia juttuja suku-seuramme jäsenlehteen.

Meillä ns. suuren ikäluokan ihmisillä on sekä isän että äidin puoleisia serkkuja melkoinen määrä. Ainakin omalta osaltani voin kertoa, että serkkuja ja pikkuserkkuja tuli nähtyä silloin, kun lapsena kävimme vanhempiemme mukana kyläilemässä, mutta kotoa lähdettyä eli aikuisiällä yhteydenpito ympäri Suomea asuviin serkkuihin on tyrehtynyt lähes olemattomiin. Uskoisin, että en ole lajissani ainoa.

Viime keväänä olin vaimoni kanssa hänen

sukunsa serkkutapaamisessa ja täytyy sanoa, että kyllä oli mukava ja rattoisa tilaisuus. Se poiki myös jatkoa. Nyt nuorempi polvi, meidän lapsemme mukaan lukien, on puuhaamassa ensi kesäksi omia serkku- ja pikkuserkkutapaamisiaan myös Laukkasten puolelta. Vaikka kyseessä on lähisuku, niin joukkoon mahtuu jo runsaasti sellaisia henkilöitä, jotka eivät ole koskaan tavanneet toisiaan.

On kiva seurata vierestä, millaisella innolla nuoret ovat ryhtyneet kokouksia suunnittelemaan. Toivon, että tämä buumi leviäisi kaiken ikäisten sukuseuramme jäsenten keskuuteen. Niistä serkku- ja pikkuserkkutapaamisista kiinnostus omia sukujuuria ja sukuseuratoimintaakin kohdetaan parhaiten viriää.

Aimo Laukkanen

Sota meissä kaikissa

Pikkupojasta asti olen nähnyt unia siitä, kuinka lentokoneet pommittavat. Vasta aikuisena olen ajatellut, että syynä ovat ilmeisesti varhaislapsuudessa kuulemani tarinat sota-ajoilta. Olen syntynyt 1950, eli muistini ulottuu aikaan, jolloin jatkosodan päättymisestä oli kulunut noin kymmenen vuotta. Melkein kaikkien isät olivat olleet sodassa. Osa oli sotainvalideja. Imin itseäni aikuisten kertomuksista kaiken, minkä omalla lapsen mielelläni pystyin käsittämään. Tietenkään lasten korviin ei saatettu raaimpia eikä surullisimpia asioita. Lapsen herkillä vaistolla pystyin kuitenkin aavistamaan, miten kipeitä osa sotamuistoista oli.

Äitini oli jäänyt sotalleskeksi jatkosodan aikana ja hänen ensimmäinen lapsensa, vanhin siskoni, oli ollut silloin alle yksivuotias. Isäni nuorempi veli – Oskari – oli kaatunut heti jatkosodan alussa. Vanhempani olivat menneet naimisiin 1947. Kaksi nuorinta siskoani ja minä synnyimme seuraavien 4 vuoden aikana. Etunimeni olen saanut kaatuneen setäni mukaan.

Vanhempieni ikäiset ihmiset jakoivat aina muistamansa asiat selkeään aikamuottiin: asiat olivat olleet ennen sotia, välirauhan aikana tai sotien jälkeen. Tämä puhetapa säilyi monilla hyvin vahvana vuosikymmeniä. Se tarttui jonkin verran myös omaan puheeseeni. Saatan vieläkin esimerkiksi sanoa, että ennen sotia tehtyjen puisten pientalojen rungot tehtiin pääosin hirrestä, mutta sotien jälkeen sahatavarasta.

Kansalaisopiston kirjoituspiirin ajoilta muistan monta sellaista kertomusta, jossa kirjoittaja purki tarinaan omia muistumiaan sodasta, vaikka ei olisi sitä itse ollut

kokemassa. Rintamalta kotiaskareisiin palanneet miehet käsittelivät henkisiä vammojaan kukin tavallaan. Uskon, että se, mitä kukin kertoi kokemuksistaan ei välttämättä ollut suhteessa esimerkiksi siihen, kuinka kauheita asioita oli kohdalle sattunut. Toiset vain käsittelivät niitä verhotummin, ehkä vain omassa mielessään. Monien tutkijoiden mielestä sodan traumat aiheuttivat rintamalta palanneille paljon alkoholismia ja väkivaltaisuutta, joka tietenkin vaikutti pahasti koko perheeseen ja ympäristöön.

Suomalaisen työelämän on sanottu sotien jälkeisinä vuosikymmeninä olleen huomattavan ”herravaltaista” ja kankeasti käskytettyä. Tässä olisi – niin väitetään – selvä jäännös armeijan organisaatiosta. Omat kokemukseni ovat samansuuntaisia. Mielestäni meillä on vasta viime vuosikymmenenä päästy luontevampaan ja toverillisempaan tapaan johtaa alaisia. Mielipidemittausten tulokset kertovat selvästi, että työpaikan henki ja kannustavuus vaikuttavat eniten työssä viihtymiseen ja vähentävät esimerkiksi sairauspoissaoloja. Tämän hengen luomisessa ja ylläpitämisessä johdon rooli on aivan ratkaiseva. Sota-aikojen ankara malli on korkea aika unohtaa.

Kirjailija Väinö Linna on jatkosotaa kuvaavassa romaanissaan *Tuntematon sotilas* avannut suomalaisen rivisotilaan ja upseerien ajatusmaailmaa ja toimintatapoja havainnollisella ja oikealla tavalla. Kirja otettiin hyvin ristiriitaisesti vastaan siksi, että se ei jatkanut aikaisemman sotakirjallisuuden upseereita ja voittoja ihannoivaa linjaa, vaan kertoi sodan jul-

mistakin tapahtumista realistisesti, turhia kaunistelematta.

Kirjan ja varsinkin siitä tehdyn elokuvan asema meidän kansallisessa muistissamme on vieläkin aivan ainutlaatuinen. Olen kuullut jopa väitettävän, että suomalaisessa sotilaskoulutuksessa olisi yritetty lisätä Koskela ja vähentää Lammiota, koska suomalaista sotilasta pitää ”johtaa edestä” – ei takaa ja yläviistosta. Tämä pitää paikkansa myös siviilielämässä.

Kun olin lapsi, meillä kotona ei hirveästi muisteltu sotaa, ehkä siksi koska sota oli koskettanut niin omakohtaisesti sekä äitiä että isää. Vanhimman sisareni sotarvon roolia ei mitenkään korostettu. Äitini muisteli joskus käymäänsä ompelu-

kurssia, jonka valtio kustansi sotaleskille jatkosodan jälkeen. Vanhempani puhuivat myös joistakin sotakummirahoista, joita valtio maksoi sotaorvoille. Ne ilmeisesti piti sijoittaa kiinteään omaisuuteen, joka tuli sotaorvon nimiin ainakin siihen saakka, kun hän tuli täysi-ikäiseksi. Luonnollisesti summat eivät olleet kummoisia. Valtiolla kun oli suurempaakin tilittävää itärajan suuntaan.

Veteraanit harvenevat ja sotamuistot haalistuvat. Yhden asia haluaisin kuitenkin aina säilyvän: Sodan mielettömyyttä älkäämme unohtako koskaan.

Oskari Laukkanen

Sodan muistoja suvun kertomana

Synnyin vasta sodan jälkeisten suurten ikäluokkien mukana, mutta sota on minulle tuttu isän ja äidin muistojen kautta.

Äidin suku Pohjois-Savossa oli melko kaukana sodan melskeistä, mutta äitini veli puolusti isänmaata suomalaisena sotilaana jatkosodassa ja sisko oli lottana jatkosodan aikana. Äitini Elina oli myös lottakoulutuksessa ja Kuopion ilmavonnassa työssä puolisen vuotta. Kotitalalla tarvittiin kuitenkin työvoimaa hoitamaan karjaa ja muita talon töitä ja niinpä Elinan piti jättää jännittäväksi kokemansa työ Puijon tornissa. Maalaistalo eli elämänsä sodasta huolimatta ja talon tuottamalla ruoalla oli suuri kysyntä. Eräänä kesäisenä yönä aitassa nukkuneet tyttäret

heräsivät auton ääneen. Pihaan oli ajanut ruumisauto ja kohta tuli isäntä pihalle ja autoon lastattiin voita myytäväksi mustassa pörssissä. Heikkilän talossa oli kautta aikojen ollut kesävieraita kaupungista ja sotavuosina he viipyivät aiempia kesä paljon pidempään vahvistamassa itseään tuhdilla maalaisruoalla. Eräs pieni tyttö otettiin Heikkilään useiksi vuosiksi, kun lapsen kotona elämä oli kovin tiukkaa.

Isän Karjalassa asunut suku joutui sodan aiheuttamiin kärsimyksiin mukaan monin tavoin. Sotatoimet jylsivät Nikodemus ja Elmiina Laukkasen Sortavalan tuntumassa sijainneen kodin lähellä ja kolme poikaa oli vuosikaudet rintamalla isänmaata puolustamassa. Arvi ja pienten

Valokuva Salokylän talon pihalla kesällä 1939. Edessä seisovat Enni, Martta, Eila, Veijo, Veikko ja Erkki. Takana ovat isä Niko, äiti Emmi sylissään Pentti, Heikki ja Arvi. Kymmenestä lapsesta kuvasta puuttuu Siiri.

lasten isä Heikki kaatuivat sodassa. Erkki-veli selvisi, mutta kärsi loppuelämänsä ajan sodan aiheuttamista henkisistä vaurioista. Myös alle 18-vuotias isäni Veikko määrättiin sotilaskoulutukseen Santahaminaan, mutta sota oli jo loppuvaiheessa eikä hän joutunut rintamalle.

Laukkaset joutuivat jättämään kotinsa ensin talvisodan jälkeen ja sitten lopullisesti jatkosodan rauhannehtojen myötä. Uusi kotiseutu löytyi Maaningan Kinnulanlahdelta, kun Niko Laukkanen osti Ikälän tilan.

Kun talvisota syttyi 1939, Suomi julisti tanssikiellon ainoana sotaa käyvänä maana Euroopassa. Tanssia pidettiin sopimattomana, se oli ”tanssia yli hautojen” kun miehiä kaatui. Sota-ajan tanssikiellon aikana 1939–48 oli salatanseja. Siellä soitettiin haitarilla tai balalaikalla esimerkiksi Godzinskyn säveltämää ”Äänisen aaltoja” ja Harmony Sistersien tunnetuksi tekemää ”Kodin kynttilöitä”.

Lähikylien nuorisolle koitti jännittävät ajat, kun tanssipaikoille tuli tuttuja kyläisten lisäksi iloisia siirtolaisnuoria. Ruskeasilmäinen ja kiharatukkainen Laukkasen Veikko kiinnostui kesällä 1945 työstä, jolla oli muista tytöistä poiketen sukat jalassa ja joka tanssi komeasti polkkaa. Se sukkajalkatyttö oli Heikkisen Elina Käärmelahdelta. Romanssi syttyi ja Elina unohti naapurin Jussin. Seuraavan vuonna Elinan ja Veikon häissä Jussi päätti tehdä itsestään Elinalle unohtumattoman ja vei Ikälän tuvassa morsiamen valssin pyörteisiin ennen sulhasta.

Muutaman Savossa vietetyn vuoden jälkeen isäni veri veti hankkimaan uuden elämän rajan pintaan, Simpeleelle ja Parikkalaan. Siellä muutaman kilometrin päässä rajan taakse jääneestä Karjalasta Veikko ja Elina elivät elämänsä parhaat vuodet.

Raija Markkula

Sukuneuvoston uudet jäsenet esittäytyvät

Tuore sukuneuvoston jäsen Jarmo Laukkanen

Olen 49-vuotias yrittäjä Lopen Sajanimestä. Olen toiminut 25 vuotta siivousalan yrittäjänä yhdessä vaimoni Jaana Laukkanen kanssa perustamassamme yrityksessä. Perheyriksen toimialueena on Loppi, Riihimäki ja Hyvinkää. Lapset; Niko Laukkanen (25 v) opiskeli Aaltoyliopistossa Otaniemessä ja on nyt tuore konetekniikan ja tuotantotalouden diplomi-insinööri. Niko työskentelee KoneCranesilla Hyvinkäällä ja avopuoliso Susanna ((Susu) Hatakka opiskeli Laurean ammattikorkeakoulussa Otaniemessä sairaanhoitajaksi, ja tällä hetkellä työskentelee sairaanhoitajana Helsingin alueella. Niko ja Susanna asuvat Hyvinkäällä. Tytär Nina (Ninni) Laukkanen (23 v) opiskelee Metropolian ammattikorkeakoulussa Helsingissä kättilöksi eli ns. kättilöopistossa. Hän elää parisuhteessa Topi Tjukanovin kanssa. Topi valmistui jouluna 2011 Metropolian Business-schoolin liiketalouden linjalta ja suoritti tutkinnon Bancelor of Business. Tällä hetkellä Topi opiskelee Helsingin yliopistossa maantiedettä. Ninni ja Topi asuvat Helsingissä. Koko perheemme on lähtöisin Lopelta eli juuret ovat maaseudulla. Tietysti perheeseemme kuuluu myös pieni virtapiikki

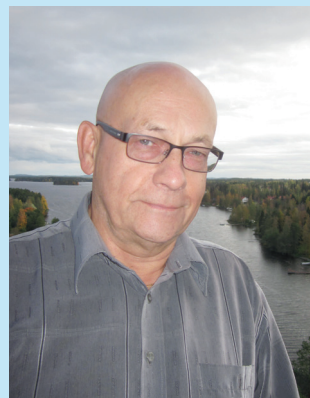
Bichon frisee Wallu-koira (10v).

Harrastukseni on yhdistystoiminta eri muodoissa: Lopen kunnanvaltuutettuna erilaiset kunnan luottamustehtävät, Lopen yrittäjät ry:n puheenjohtaja, Hämeen yrittäjät hallitus, Riihimäki-Hyvinkää kauppakamari kaupan- ja palveluiden valiokunta, Lopen reserviläiset ja siellä VaPePa vastaava, Lions Club Loppi, Marski ry ja erilaiset elinkeinotoimintaan liittyvät yhteisöt. Kesäisin harrastuksiin kuuluu myös puutarhan hoito (vaimon hyvällä opastuksella) ym. siihen liittyvä toiminta. Myös matkustelu ja retkeily ystävien ja erilaisten ryhmien kanssa kuuluu mieluisiin harrastuksiin, mennään sitten moottoripyörällä, bussilla tai muulla härvelillä. Tässä vähän faktaa taustastani.

Vähän kotikunnastani Lopesta!

Loppi on itsenäinen, vireä ja elinvoimainen maaseutukunta, lähellä metropolialuetta ja keskellä kasvu-Suomea. Hämeen helmi! Lähimmät kaupungit ovat Riihimäki, Hyvinkää, Tervakoski, Karkkila ja Forssa. Helsinkiin on n.65 km.

Parasta Lopessa onkin luonto ja yhtenä ”rikkautena” Marskin - Maja ja sen ympäröivä järvisyys.

Pekka Laukkanen

Myöhäisherännyt

Historiani ja meriittini Laukkasten sukuseurassa ovat liki yhtä lyhyt kuin nykyinen tukkani.

Vuosikymmenet tiesin olevani Laukkanen, mutta siinäpä tietoni juuristani lähes olivatkin. Ihmettelen tuota, koska lähisukulaisiani oli kuulunut jo vuosia sukuseuraan ja tietoa olisi ollut tarjolla. No, totta puhuen eivät nuo sukulaiset enemmälti sukuaatetta kaupanneet ja keskustelut lienee käyty sukuasioiden ulkopuolella.

Kohta kolme vuotta sitten havahtui kuitenkin asiassa, liityin sukuseuraan ja sain tulosteen sukurekisteristä. Koin ahaa-elämyksen, kun jälkeni johtivat Punkaharjun Laukansaareen liki viidensadan vuoden taakse Lauri Laukkanen tilalle. Hämmästyin ja taisin kiitoksenkin Risto Laukkaselle lähettää työstä, mitä suvun piirissä on tehty sukututkimuksen saralla.

Alain kaivella lähisukuani, isäni lapsuudenperheen historiaa ja asioita mihin lähisukulaiseni muistitieto vielä yltää. Olin astunut kiehtovaan maailmaan. Kuljin talven kansa-

laisopistossa sukututkimuksen alkeiskurssilla. Jos lie jotakin sukututkimuksesta avautuikin, niin perin huonosti vanhojen asiakirjojen käsialat. Onneksi on vielä ollut toisten tulkitsemaa, mitä pyöritellä.

Löysin itseni varsin pian sijoittamassa esi-isiäni tiettyihin paikkoihin. Kiittelin mielestäni maanmittari Lars Röö-siä, joka piirteli karttoja 1600-luvulla niin Laukansaaren, kuin Pitkälän kylänkin tiloista. Noilla main sukuhaaran perhekunnat asustelivat aina 1800-luvun lopulle. Nyt mieltäni kiehtoo haaste päästä käsiksi heidän lahonneiden asumustensa kiviäkköihin ja nähdä heidän elämänsä mihin vaikuttivat niin rajaseudun kirot, sodat kuin katovuodet ja kulkutaudit.

Poikkesin kesäkuun alussa Jyväskylässä Risto Laukkanen luona, lähinnä kai uteliaisuuttani tavata seuran puheenjohtaja. Jutelimme noita näitä ja totesimme asiat antoisiksi. Loppukättelyssä puheenjohtaja sanoi sukuneuvostossa olevan vajetta tulevassa kokouksessa ja kysyi valmiuttani. Sanoin tiedustelevani asiaa hallitukselta. Hallitus ei kehottanut, eikä kieltänyt, tosin ihmetteli eikö noita hommia jo ole riittämiin. Kerimäellä sitten ennen suukokousta kysyi Risto, että onko asia niin, jos kokous on valmis valitsemaan. Totesin, että olkoon niin. Niin nyt sitten olen untuvikkona neuvostossa.

Laukkasista lähimmät ovat minulle juurieni löytymisen myötä luonnollisesti Kerimäen Laukkaset ja heidän edesottamuksensa ja saavutuksensa. Mutta koska Laukkaset yleensäkin tunnetaan rauhaa rakastavina ihmisinä, rohkenen uskoa tulevani toimeen kaikkien teidän toistenkin kanssa.

Olen siis juuri eläköitynyt insinööri ja leipäni hankkinut suunnittelun parissa käskytettävänä ja käskyttäjänä sekä vieraan, että oman yrityksen puitteissa. Avioliitoissani on meneillään toinen. Psykologivaimoni ennusti testata minua 35 vuotta, kunnes kuolema

meidät erotti vuonna 2005. Liitto tuotti yhden pojan. Sittemmin hakeuduin Riitan, sairaanhoitaja-leskirouvan hoitoon ja huollettavaksi. Riitalla on omaa jälkikasvua kaksi tyttöä ja kaksi poikaa.

Vapauduttuani teknisten tekstien tuottamisesta, lankean usein pakinoimaan. Golfia en ole koskaan pelannut, enkä tunnista itselläni himoharrastuksia. Elämäni kaareen on mahtunut toki toimia ja harrasteita monenlaisia niin seurakunnallisissa, kuin muissa kuvioissa. Vaikka himokseni en tee mitään, kirjaan edelleen matkani, vaellukseni ja kansallisuustoisten valtaukseni.

Veikko Laukkanen

Veikko Mikkelistä

Olen kohta 3/4 vuosisatainen ja kuulun tämän hetken tiedon mukaan Juvan sukuhaaraan. Juva on myös synnyinkuntani, mutta jo kolmevuotiaana jäätyäni sotaorvoksi aloin mikkelliläistyä.

Elämäntyöni olen tehnyt autoalalla. Aloitin bensininmyyjänä alle 10 vuotiaana. Sitten automyyjänä, jonka jälkeen siirryin opiskelemaan tekniikkaa. Valmistumisen jälkeen

kiinnosti edelleen myyntiala. Kohtalo kuitenkin ohjasi jakamaan alan tietoa autoinsinööriksi ja -teknikoksi opiskelevalle Mikkelistä ja Helsingissä. Siitä tuli myös lähes 40 v kestänyt elämäntyö, josta jäin eläkkeelle yli 10v sitten.

Päätyön ohella olen työskennellyt auto-katsastuskonttorilla, 10v vakuutusyhtiöiden autovahinkotarkastajana 35v ja hyväksytyinä tavarantarkastajana (HTT) 30v. Viime mainitussa, jota vieläkin harrastan, tuli mittariin yli 60 tkm vuodessa ja samalla sain ympäristöoppia koti- ja ulkomailta. Siinä tuli tutuksi myös monet käräjä- ja hovioikeussalit ympäri Suomea.

Nuorena myyntimiehenä kiinnostuin ihmistyypeistä ja heidän käyttäytymisestään. Sen vuoksi arvostan suuresti, sitä että olen saanut olla tekemisissä nuorten ja sivutoimissa erilaisten ihmisten kanssa. Erityisesti alan näkemyserojen sovittelijana on ollut mielenkiintoista seurata miten vilperit, härskit oman edun tavoittelijat, haihattelijat, nirppanokat, huijauksiin ja oikeudenmukaisuuteen pyrkivät ihmiset käyttäytyvät.

Matkan varrella olen ehtinyt olla erilaisissa järjestöissä, valtakunnallisella tasolla autoalalla, vähemmän aikaa erilaisissa "martta-kerhoissa" kotipaikkakunnalla.

Tietoisesti olen yrittänyt päästä velvoitteista vapaan sektorin kansalaiseksi (VSK), mutta Pian esitys Kerimäen kokouksessa romutti tavoitteeni. Toisaalta olen jo pitemmän aikaa päässyt seuraamaan sukuneuvoston kokouksia ja toimintaa vaimoni Ritvan mukana, milloin hoitaa logistiikkaa, milloin tapahtumissa roudarina.

Harrastuksiini kuuluu penkkiurheilu lähinnä nuoruusvuosilta jalka- ja jääpallo, nyt myös jääkiekko. Kuntoani pyrin pitämään yllä pelaamalla viikoittain 4 tuntia tennistä ja käymällä neljänä aamuna niveliä nitkuttamassa kuntosalilla, jonka jälkeen sauna ja

muutama sata metriä uintia on ollut aikaisen heräämisen väärti. Pyrkimys on aloittaa taas avantouinti. Eräs lapsenomainen toiveeni täytyi muutama vuosi sitten eli autolla ajo-kokemusta on jokaisessa maanosassa.

Näen keskeisenä kysymyksenä sukuneuvostossa myös sen, miten keski-ikäiset saa-

taisiin kiinnostumaan perinteiden vaalimisesta. Kerimäen kokous ei näyttänyt kovin rohkaisevalta siltä osin. Osaltamme pyrimme edistämään tätä tavoitetta houkuttelemalla Kerimäelle lähes kymmenen hengen joukkueen. Jokaiselle järjestyi myös oma tehtäväkuva.

Kuulokkeet korvilla

Puskajussi, tykkimies, lääkintämies ja lotta, kirjuri ja korkeampi viskaali. Laukkasia lienee riittänyt jokaiseen ryhmään ja valmiina palvelukseen silloin, kun käsky kävi.

Isä-Veikko ei kuitenkaan ollut kukaan heistä. Lapsuudesta muistan isäni vihellelleen meille tenaville pitkiä rimpsuja ti-ti-ti-taa-taa-taata ja kertoneen sitten mitä hän morsetti. Jossain vaiheessa opin yhdistämään sähkötystaidon hänen sota-ajan tehtäviinsä. Myöhempien vuosikymmenien kysymyksiin hänen sotatoimistaan vastaukseksi herui ympäröivä maininta sähkötyshommista.

Kun itse heräsin vasta taannoin syvemmin miettimään juuriani ja sukuani ja kaikkea sitä, mitä en ollut tajunnut tai osannut kysellä isältäni ajasta, mikä väijäämättä on liukumassa ulottumattomiini, ymmärsin alkaa jututtaa häntä. Tuolloin jo liki 90- vuotiaan isäni muisti tuntui onneksi reilusti omaani terävämmältä. Sanoin hänelle, että nyt jutellaan puhki myös hänen viisivuotinen sotahistoriansa. Ensin hän kakisteli ja kierteli, mutta kun olin päässyt hiukan jyvälle, ja kaivoin dokumentteja hänen eteensä, pääsimme hedelmälliseen ajatustenvaihtoon.

Vaitiololupaus, minkä hän oli aikanaan tehnyt, sulki hänen suunsa seitsemäskymmeneksi vuodeksi. Kun osoitin, että virallisella taholla on tietty sotahistoria avattu ja jo netistä luettavissa, helpottui keskustelumme.

Suojeluskuntaan Veikko liittyi heti 17 vuotta täytettyään. Neljäntoista ikäisestä hän oli työskennellyt muutamaa vuotta vanhemman veljensä kanssa Savonlinnan Pääskylahden varikolla. Täällä pojille tulivat tutuiksi aseet ja amukset. Kotitorpan seinällä roikkuivat suojeluskunnan kiväärit ja patruunoita oli omiksi tarpeiksi piirongin laatikossa.

Syksyllä -39 Veikko astui vapaaehtoisena varusmiespalvelukseen Viipurin Suurmerijoella lentolaihue 1:ssä. Ohjelmassa oli kouluttautuminen sähköttäjäksi. Sotilaspassi kertoo Veikon osallistuneen puolustussotaan 1939-40 radiomiehenä. Väli-

Veikko Laukkanen

rauhan koittaessa varusmiespalvelu jatkui ja radiosähkötäjän 1 lk:n tutkinto on merkitty suoritetuksi 15.11.-40. Jo Talvisodan aikana Veikko oli esittänyt halunsa lentokonesähkötäjäksi. Hakemalleen kurssi hän ei mahtunut, mutta ei asiaa harmittellut myöhemmin sen enempää, tulihan tuttu kaverikin Punnoson Topi ammutuksi alas jatkosodassa.

Varusmiespalveluksen ollessa loppuillaan poikien kouluttaja mainitsi armeijan hakevan lehti-ilmoituksella sähkötäjiä vakinaiseen palvelussuhteeseen. Ilmoituksessa yksiköksi mainittiin joku kerho 555, ja pal-kaksi luvattiin kersantin yp-palkkaluokkaa. Veikko kiinnostui asiasta, haki tehtävään ja tuli hyväksytyksi. Tehtävään valittujen kokoonnuttua koulutuspaikkaansa

Järvenpään, selvisi porukalle vastamistä oli kysymys, ja suut sulkeutuivat ehdottomalla vaihtolupauksella. Kysymyksessä oli radiovalvonnan tehostamiseksi käynnistetty erittäin salainen erikoiskurssi, peitenimeltään 555. Salaamissyistä oli annettu ohjeet, mitä utelaille sivullisille kerrotaan joukosta. Peitetarinana oli se, että kyseessä oli joukko ”pään haavoituneita talvisodan invalideja.

Luin isälle netistä löytämäni tekstiä: ”Juhannuksen edellä 1941 kaksi joukon miestä sai erikoistehtävän: heidän oli kiivettävä Neuvostoliiton lähetystön katolle ja katkaistava kaikki radioantennit. Näin tapahtuikin.”¹⁾ Kysyin, että sinäkö se olit niitä kaatamassa ja niin isä-Veikko tunnusti olleensa se, joka viimeiset rautasahan vedot tehtävässä veti. Ja tämänkin tieto olisi minulta jäänyt saamatta, jos en olisi hoksannut tivata. Jatkosotahan alkoi pian tuon jälkeen 25.6.1941.

Sota-ajan radiotiedustelun merkitystä valottaa seuraava katkelma Pohjois-Ky-menlaakson Asehistoriallisen Yhdistyksen sivuilta²⁾ :”Suomen tiedustelu ja nimenomaan radiotiedustelu oli maallemme sotavuosina elintärkeää - jopa voisin sanoa, että yksi Suomen pahemmalta pelastanut osatekijä. Monien venäläisten hyökkäyksien aika ja paikka saatiin selville radiotiedustelun kautta ja näin voitiin keskittää mm. Ihantalassa 1944 yli 20 patteriston ja heittimien tuli hyökkäyksen lähtöasemiin. Radiotiedustelun nojalla voitiin heikentää jotain lohkoa, kun tiedettiin mistä vihollinen yrittää hyökätä ja siirtää vahvennukset hyökkäyksen eteen, näin mm. Talvisodan mottitaistelussa. Radiotiedustelun tehtävänä, niin kuin muunkin sotilaallisen tiedustelun, on toimia operatiivisen osas-

ton silmänä. Operatiivisen osaston laatiessa puolustusta tai hyökkäystä, on heillä silloin valitit kädessä, kun vihollisesta on mahdollisimman tarkat tiedot. Radiotiedustelu kasvoi Talvisodan 75 henkilöstä Jatkosodan aina 1 000 mieheen ja naiseen. Kun lisänä vielä oli 300-miehininen Ilmavoimien radiotiedustelupataljoona, niin Suomessa oli maan kokoon nähden huomattavan suuri radiotiedustelu.”

Jatkosodan syttyessä koulutettavat miehet sijoitettiin radiotiedustelun tehtäviin. Veikon yksikkö oli Päämajan radiopataljoonan 3. motorisoitu komppania (MO) ja sen radiotiedustelujoukkue Motti 2. Joukkue toimi sodan aikana muun muassa Karhumäessä, Paateneessa ja Uhtualla. Sodan Veikko istui kuulokkeet korvilla. Jatkuva piipitys korvissa vaati hermoja ja lienee joskus myös ottanut hermoille. Vihollisen koodikielisiä sanomia siepattiin, ja tunnistettuja asemia kuunneltiin systemaattisesti. Ylöskirjatut viestit siirtyivät kuuntelijoilta koodien avaajille. Lieneekö vuosien piipitys korvissa tai kyllästyminen radiolaitteisiin, mutta elettiin jo hyvän matkaa 50- lukua, kun radio sai taas sijansa Laukkasen piirongin päällä.

Kersantiksi Veikko ylennettiin Petroskoissa joulukuussa -41 kohta kaupungin valtauksen jälkeen, ja ensimmäisen luokan vapaudenmitali hänelle myönnettiin kevättalvella -42. Sodan loppuvaiheessa hänen tiensä vei Säämingin Emäntäkoululle, jossa sijaitti Päämajan radiopataljoonan 1 komppania; koulutusyksikkö ja yksi pataljoonan kuunteluyksiköistä.

Aselepo alkoi 4.9.1944 ja välirauhansopimus allekirjoitettiin 19.9. Veikon osalta sota alkoi olla lopussa. Suuri joukko tiedustelun henkilöstöä siirtyi syyskuun lop-

pupuolella Ruotsiin. Operaatio tunnetaan nimellä Stella Polaris³⁾. Suunnitelmana oli jatkaa Ruotsissa tiedustelutoimintaa siinä tapauksessa, että Suomessa tilanne johtaisi miehitykseen. Muuttoa oli Veikko harkinnut, yhdessä nuorikkonsa kanssa olisivat lähteneet, jos olisivat lähteneet. Veikko päätti olla kuitenkin lähtemättä.

Operaatioon liittyvän kaluston ja materiaalin siirron Säämingin emäntäkoululta Närpiöön Veikko joutui kuitenkin valvomaan. Närpiön edustalla odotti syyskuun lopulla kolme laivaa siirtämään yli 700 henkilöä ja mittavan määrän materiaalia Ruotsiin. Palattuaan takaisin Närpiöstä, Veikko luovutti aseensa luutnantti Ahti Karjalaiselle, joka myös oli radiotiedustelun miehiä. Veikolla oli sotiminen ohi ja edessään uudet haasteet uudella rintamalla.

Isäni, tänään vielä aktiivinen sotaveteraani, on kuulunut vuosia Laukkasten sukuseuraan, minä vasta pari vuotta. Olin hänen kanssaan Kerimän sukukokouksessa. Hän lienee ollut yksi sukukansan vanhimmista. Jos kysyisin häneltä oliko kokous hyvä, vastaukseksi voisi kuuluvaheltäen: . . . . . = E.R.I.N.O.M.A.I.N.E.N.

Pekka Laukkanen

Viitteet:

- 1) www.elsokilta.net/index.php?page=artikkeli-5
- 2) www.pkymasehist.fi/radtied.html
- 3) Tietoa esim. kirjassa *Operaatio Stella Polaris, Suuri suomalainen vakoilutarina. Johanna Parikka Altenstedt, WS Bookwell, Porvoo 2010.*

Kesällä Kerimäellä

Aamu

Laukkasten IX sukkokokous 30.6.2012 Kerimäellä sai loistavan kesäisen ilman puitteikseen. Päivä alkoi maailman suurimmassa puukirkossa aamuhartaudella. Sukuseuran riveistä löytyi jälleen hartauden esiintyjät, pastori Maija Voutilainen, kanttori Päiviö Turtiainen ja tenori Keijo Laukkanen. Juhlavaan päivän aloitukseen osallistui noin puolet sukujuhlaan ilmoittautuneesta eri sukupolvia edustaneesta seuran jäsenestä. Yhteinen suviviirsi aloitti tilaisuuden, sitten kuultiin Keijon ja Päiviön yhdessä toteuttamana Kari Tikan Armolaulu, pastori Maijan puhe sekä Keijon ja Päiviön esityksenä Konsta jylhän Pyhäaamu temppelessä. Lopuksi laulettiin yhteisesti virsi Jumalan kämmenellä, jonka hartauteen osallistuneet lapsetkin osasivat hyvin ulkoa.

Hartauden jälkeen Kerimäen seurakunnan opas kertoi, miksi kirkko on niin valtava. Kirkon rakentamisen aikana seu-

rakunnan paimenena ollut kirkkoherra oli sitä mieltä, että kirkosta täytyy löytyä paikka jokaiselle 10 000:lle seurakuntalaiselle. Kirkko päätettiin toteuttaa kuitenkin niin, että puolet seurakuntalaisista mahtui kerrallaan kirkkoon. Kovasti ihmettelimme, miten sen aikuisilla välineillä ilman sähköä ja koneita tämä upea kirkko oli saatu rakennettua.

Kokousvieraat löysivät hyvin kirkolle ja hotelliin, joten liikenteen ohjaukseen varautuneet Mikkelin Veikko, Jukka ja Jani saivat katsella liikennöintiä sivusta.

Vastaanotto

Hotelli Herttuassa alkoivat ilmoittautumiset jo heti yhdeksältä. Anne-Marita Laukkanen ja Rauni Laukkanen avustajineen hoitivat rutiinilla tulijoiden vastaanoton ja jakoivat osallistujille sukuseuran vaakunalla koristetut kassit sisältöineen. Päivän ohjelman ja sukkokokouksen asiapape-

reiden lisäksi kassista löytyi seuran uusi muistikirja, hotellin lahjoittama kynä ja pyykkipoika nimilapun kiinnittämistä varten..

Aamukahvin ja piirakan nauttimisen jälkeen siirryttiin tutustumaan näyttelyihin ja sukkokokoukseen.

Sukukokous

Puheenjohtaja Risto Laukkanen avasi sukkokokouksen. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Veikko Laukkanen Mikkelistä, sihteeriksi sukuseuran sihteeri Päiviö Turtiainen Suolahdelta sekä pöytäkirjan tarkastajiksi seurassa suuren työpanoksen tehneet Margit ja Aimo Laukkanen Salosta. Ääntenlakijoiksi valittiin osaavia jäseniämme eli Leo Laukkanen Mikkelistä ja Sirpa Herve Jyväskylästä. Sukuneuvostoon nimetyt uudet jäsenet esittävät tämän lehden sivulla. Koko sukuneuvoston nimilista yhteystietoineen on lehtemme viimeisellä sivulla.

Sukukokous hyväksyi menneitten kolmen vuoden toimintakertomukset ja tilinpäätökset. ja luotsasi sukuseuraa kolmelle seuraavalle vuodelle. Toimintasuunnitelmassa keskeistä ovat sukututkimuksen

jatkaminen, sukukirjatyöryhmän työskentely, jäsenlehden julkaiseminen ja jäsenmäärän säilyttäminen nykytasolla sukuseuran aktiivisella panostuksella.

Seuraava sukkokokous v 2015 on pääkaupunkiseudulla.

Selvittiinpä ennenkin

Päivän teemana oli ”Selvittiinpä ennenkin”, jota havainnollistettiin monin eri tavoin. Karin-kabinettiin sukuneuvoston omista ja joidenkin ulkopuolisten asian harrastajien esineistä koottiin aihetta kuvaava mittava näyttely. Kierrätyksestä, kotikonsteista ja uusiokäytöstä oli kirjallista aineistoa ja eri materiaaleista valmistettuja vaatteita, sisustarvikkeita, koruja, kasseja, laukkuja, mattoja ja leluja. Suurta ihastusta herättivät solmioista tehdyt mekot, kahvipusseista askarrellut tarve-esineet, oikean vanhanajan suutarin saappaantekovälineet tarvikkeineen sekä videonauhoista ja juomatölkkiin klipseistä valmistetut juhla-laukut ja korut. Esillä oli myös kauppojen vanhoja tuotekuvastoja sekä tarvekaluja ennen nettikauppaa, kännyköitä, höyrysilitysrautaa ja sähkömankelia. Näyttelytilassa pyöri non-stopina vanhoista työtavoista kertovia filmejä. Oppaina näyttelyssä toimivat sen kokoamisessa avustaneet Johanna Lindbohm ja Suvvi Laukkanen.

Pirjo Kartano kertoi yksinkertaisista tavoista selviytyä jokapäiväisissä askareissa mm opettamalla valmistamaan sanomalehdestä bioroskapussin. Laukkastuotteiden myyntiä hoiteli Reijo Laukkanen Lopelta

Sisätilojen opastus hoidettiin vanhanajan tapaan erivärisillä krepipaperinauhoilla.

Ulkoilutilan aktiviteetit

Tampereen Jorma laittoi ulkotiloihin pystyyn jo edellisestä sukukokouksesta tutun pajansa. Päivään osallistuneet saivat itse lyödä muistoksi kolikon kokoelmiinsa.

Taina Saarenpää Espoosta toi ulkoterasille näytteille paljon kekseliäisyyttä vaatineita uusiutuotteita kotikuntansa nuorten työpajalta. Kerimäen 4-H- nuoret olivat reippaina oppaina ja esittelijöinä.

Ruokailu

Koska päivän teema oli selviytymien, oli kahvi- ja ruokailumenut valittu pula-ajan keittokirjojen resepteistä. Aamukahvilla nautittiin piirakoita ja munavoita. Lounaslistan alkupaloina oli perunavelliä, tuoresuolattua haukea, hiillostettua ahventa, savustettua porsasta, sienisalaattia, porkkanaraastetta ja kuivattuja juureslastuja, lämpimänä ruokana oli perunalohilaatikkoa, karjalaista uunipaistia, keitettyä perunaa ja paistettuja nauriita. Jälkiruoka pulavanukas ja vaniljakastike näytti olevan monen nuoren ja vähän iäkkäämmänkin osallistujan mieleistä.

Totesimme monella suulla, että tosi maukasta ja täyttävää ruokaa saa ihan ko-

timaisista tarvikkeista. Jonottaminenkin pula-aikojen tapaan tuli nyt konkreettisesti tutuksi kaikille.

Juhla

Päiväjuhla iltamien tapaan aloitettiin yhteislaululla: Olet maamme armahin Suomenmaa, säestäjänä Päiviö Turtiainen. Iltamajuhlaan kuuluu tietenkin puhe. Sen aiheena oli ”Selvittiinpä ennenkin”. Mikkelin Ritva kertoi esimerkkejä siitä, miten suomalaiset vaikeissa oloissa ovat selvinneet kaikenlaisesta huollosta ja mitä se kansalaisilta on vaatinut. Georg Malms-tenin laulu Pennitön uneksija Kerimäen Keijo Laukkasen esittämänä jatkoi samaa linjaa.

Juhlan kohokohtana oli Risto Laukkasen suorittama kunniakirjojen luovutus kunniapuheenjohtajaksi nimetylle Aimo Laukkaselle sekä seurassa ansiokasta työtä sukuneuvostossa toimineille Tampereen Jorma Laukkaselle ja Lopen Reijo Laukkaselle.

Juhla jatkui kuopiolaisen Salmelan perheen esittämällä todella ajatuksia herättävällä pienoisenäytelmällä. Koko viisihenkinen perhe valotti ja vertaili rooleissaan

Jorma, Aimo ja Reijo.

perheiden selviytymistä entisaikaan ja nykypäivän menoon.

Keijo ja Päiviö tarjosivat vielä musiikkia Rau-
no Lehtisen kappaleella On hetki.

Sen jälkeen päästettiin irti ”Oinoska, elämää nähnyt lisveden sahojen laitamien kasvatti” eli Pirjo Kartano. Haitari, hauskat, oivaltavat jutut ja laulut saivat naurun kirpoamaan yleisöstä monen monituista kertaa.

Juhlan lopuksi arvottiin halukkaiden kesken kahvipusseista tehty ostoskassi.

Yhteislaulu Honkain keskellä kajahti vielä ravintolasalissa ennen lähtiäiskahvia.

Hotellin palvelut

Hotellin palvelut saivat kiitosta kaikilta. Jos joku asia vaati muutosta, henkilökunta toimitti nopeasti ja joustavasti jutun uuteen kuosiin. Siis hotellikin selviytyi.

Kiitos kaikille paikalle tulleille ja päivän onnistumiseen vaikuttaneille.

Ritva Laukkanen ja sukujuhlatoimikunta:

Ansa Haapalainen, Päiviö Turtiainen,

Taina Saarenpää ja Reijo Laukkanen

Kuvat: Essi Huttunen

Hiljainen sukupolvi – vaiennut vai vaiennettu

TAUSTAA

Sodissa 1939-1944 menehtyi yli satuhatta henkilöä, joista n 5 500 katosi,. Sodista joutuivat kärsimään sotaveteraanit (n 0,5 milj.), sotainvalidit (yli 100 000), sotalesket (30 000) evakot (0.4 milj.) sotalapset (n 60 - 80 000) partisaanien uhrin, sotavangit ja sotaorvot (n 60 000). Kaikki ovat osaltaan joutuneet kärsimään, jotta voimme elää itsenäisessä Suomessa.

Sodasta kärsineitä on myös arvostettu, mutta onko se tapahtunut tasapuolisesti?

EI KENENKÄÄN LAPSI

Ei ollut kovinkaan harvinaista, että sodassa isänsä ja sairauden vuoksi äitinsä menettänyt lapsi, sotaorpo joutui kunnan hoitoon. Viranomaiset pyrkivät mahdollisuuksien mukaan etsimään uusia kasvatusvanhempia. Se saattoi kestää kau-

anakin ja tapahtua monivaiheisesti, kuten julkisuudessa on kerrottu lääkäri Pirkosta. Hänen isänsä kaatui ja äiti miltei välittömästi sairastui ja menehtyi. Hän oli aluksi isovanhempien hoivassa, mutta kun he iäkkäinä eivät 3- vuotiasta pystyneet hoitamaan, Pirkko riistettiin tutusta ympäristöstä kunnan hoitokotiin. Siitä alkoi Pirkon kiertolaiselämä. Aluksi hänet sijoitettiin kaksilapsiseen perheeseen ylimääräiseksi lapseksi. Muistikuva varhaisnuoruudesta oli se, että hänet siirrettiin aina syrjään peräkamariin, kun tuli vieraita tai oli perhekohtaisia tapahtumia. Eräänä päivänä ventovieras virkatäti nouti hänet jo tutuksi tulleesta ympäristöstä junaan ja matka alkoi tuntemattomaan. Matkasta oli jäänyt hänelle mieleen kaunis nukke, jolla sai leikkiä vain siirron ajan. Uusi koti oli varakkaan, jo ikääntyneen leskirouvan kartanossa. Puitteet olivat hyvät, mutta ikäero suuri. Lasta kuitenkin askarrutti se, että miksi täti aina miehensä haudalla käydessään rukoili ääneen ja pyysi miesvainajaltaan anteeksi ja ymmärrystä vierasta ottolapsesta.

Marja taas on etsinyt sisariaan ja sisar tai velipuoliaan sekä biologista isäänsä viimeiset 40 vuotta. Sotaleski -äiti oli antanut kuusi nuorintaan adoptoitavaksi. Lapset joutuivat ennen pitkää eri puolille Suomea. Marja löysi nuorimman sisarensa vasta lähes 70 v ikäisenä. Vastaavia kohtaloita on paljon.

Samankaltainen oli tilanne joidenkin sotilapsien kohdalla. On ilmennyt kasvatusvanhemmissa jopa pedofiilialle tyypillistä toimintaa.

SODISSA MENETTÄNEEN ASEMA

Ennen talvisotaa Suomessa elettiin taloudellisessa mielessä suotuisaa aikaa. Se mahdollisti sen, että moni perheenisä ennen rintamalle joutumistaan oli investoinut tai suunnittelei kodin rakentamisen. Se jäi usealta kesken. Sotavuodet ja sen jäl-

keen ennen kaikkea sotakorvaus 500milj. US-doll lyhyessä ajassa muutti kaiken. Eniten pula-ajasta joutuivat kärsimään vähävaraiset sotallesket ja -orvot. Tuolloin oli pakko tinkiä perushyödykkeistä ja edelleen elintasosta. He yksinkertaisesti jäivät jälleenrakentamisen jalkoihin.

Sotaorpojen äidit, sotallesket saivat kuukausittain huoltoeläkettä, joka perustui kaatuneen sotilasarvoon. Kuusiportaisesta luokituksesta 70% saajista sai alimman luokan mukaan. Kuukausieläkkeen suuruus vastasi metsätoissa olevan ajomiehen 2-3 päivän ansiota.

Pekka oli alle 10 vuotiaana "huudettu" lapsiperheeseen maalaistaloon. Hänet eriytettiin muusta perheestä taloon rengiksi. Tehtäviin kuului mm sikojen ruokinta. Niukan aterian johdosta ainainen nälkä oli vieraana, joten Pekka karkotti sitä nauttimalla sian annoksia. Söi siis kuormasta. Luvaton teko tuli ilmi, josta sai ragaistukseksi viettää kolme yötä kylmässä aitassa yli 20 asteen pakkasessa. Ja tietenkin ilman ruokaa. Pekka ei ollut ainoa huoltalaispoika, joka koki samaa.

Myöhemmin tuli avuksi työhuoltolaki, joka olisi mahdollistanut sotaorvolle oikeuden opintotukeen. Tieto siitä ei mennyt kaikkien, koska vain 10 % tukeen oikeutetuista pääsi siitä nauttimaan. Viranomaisen suhtautuminen ammattikoulutus- ja sosiaaliseen tukeen oli penseää. Hämeessä oli nuori mennyt sosiaalitoimistoon tukea pyytämään. Virkailija oli hetken papereita selailtuaan todennut: "Isäsi kaatui heti seuraavana päivänä rintamalle tultuaan. Ei varmaan ehtinyt ampua yhtään rysää". Päätös on kielteinen."

Sodan jälkeisenä aikana moni raavas mies hakeutui sotallesken iloksi ja orpojen turvaksi. Usein lähtökohtana oli virheellinen johtopäätös sotallesken suuresta eläkkeestä. Kun totuus paljastui, johti se ristiriitaisuuksiin. Moni sota-orpo on kuvannut millaista oli syrjäytetytyn elämä.

Perheessä saattoi olla isäpuolen omat ja äidin kanssa yhteiset ja äidin omat lapset. Isäpuoli määräsi miltei poikkeuksetta elämisen marssijärjestyksen. Sotaorpo sai yleensä raskaimman ja huonomman osan.

Onnellisempaa nuoruutta ovat kokeneet muutamat sotaorvot, joilla on ollut mahdollisuus päästä evakkoon ulkomaille. Kummitoiminnan myötävaikutuksella heidät sijoitettiin Ruotsiin, Tanskaan ja USA:han. Monet saivat uuden kodin ja varttuivat onnellisessa ympäristössä. Joillakin oli tilaisuus viettää useita kouluvuosia sotaorvolle perustetussa Pestalozzilapsikylässä Sveitsissä. Nyt he arvostavat kielen oppimista ja erilaisen kulttuurin omaksumisesta.

KÖYHYDEN ASIANTUNTUJIOITA

Eläminen monen kohdalla oli niukkaa. Elettii tiukkaa säännöstelyn aikaa. Ruokatarvareita oli saatavissa kortilla ja vaatetusta sekä jalkineita oli uusittavissa harvoin. Joillekin kynnys kansanhuoltoon apua anomaan saattoi olla korkea. Pienissä yhdyskunnissa vauraampien taholta voitiin osoittaa sormella kunnan elätettäviä, mikä osaltaan koitui nuorten tappioksi. Aikakausi opetti hyödyntämään kaiken mahdollisen ja kierrätys oli pakon sanelemaa. Monet sotaorvot kasvoivat köyhyyden asiantuntijoiksi. Se myös opetti tekemään asioita tarpeen mukaan. Etsittiin metsästä sopivan koukkuisia koivuja, joista vuolttiin jääpallomailoja. Kerättiin puoli tonnia jätepaperia kellon saamiseksi. Jalkapallo muotoiltiin tarpeettomista mainospapereista paperinarun avulla. Suksien uusintaan ei ollut varaa. Suksirikot korjattiin peltiliitoksin useaan kertaan. Myöhemmin 40-50 luvun vaihteessa alkoi elämisen taso kohota. Hyödykkeitä tuli kauppoihin, mutta läheskään kaikilla ei ollut siihen varaa. Se opetti, että älä osta mitä tarvitset, vaan osta mitä ilman et tule toimeen.

Myös kirkko piti huolen saamisistaan. Tosite kertoi, että Mannerheim-liiton sotakummivaliokunnan antamasta vaatimattomasta tuesta kirkko oli kantanut kirkollisveroa 98 äyriä 6-vuotiaalta sotaorvolta.

ILOISIA HETKIÄ

Mannerheimin Lastensuojeluliitto organisoivat kummitoiminnan. Sotaorvoille haettiin kummeja pääasiassa pohjoismaista eniten Ruotsista ja Tanskasta. Käytännössä se toimi siten, että kummi maksoi kotiomaansa tilille määräsunnan, joka käytettiin sotaorvolle lähettävän paketin koostamiseen. Kun joululähestyminen postisedän tuomisia seurattiin suurella mielenkiinnolla. Olisiko paketin saapumisilmoitus postijakelun joukossa? Paketista saattoi löytyä ylenpalttisia herkuja kuten makeisia, hedelmiä, leivonnaisia ja lihaleikkeleitä. Metwursti leivän päällä on vieläkin muistikuvassa ja saa vielä miltei veden herahtamaan kielelle. Ne olivat köyhyyden iloisia hetkiä. Vaatetavaraa ja jalkineita oli myös paketeissa. Paketin kokoajalla ei aina ollut tietoa olosuhteistamme ja kohteesta, koska vaatteet ja jalkineet olivat sopimattomia koon puolesta ja pojalle tuli tytön vaatteita. Vaihtokirppis alkoi toimia tai kangas hyödynnettiin ompelamalla siitä sopivia vaatekappaleita. MLL:n taholta oli myös järjestetty kirjeenvaihtoa. Kummi Tanskasta lähetti tervehdyksen, joka käännettiin suomeksi. Liiton taholta korostettiin kiitoskirjeen merkitystä, mikä taas lähetettiin käännettynä tanskaksi. Kääntäjä tiesi arvonsa. Ps-merkintä käännöksen lopussa tarkoitti pyyntöä milloin metsämarjoista, milloin lihasta tai voista. Moni orpo tuli huomaamaan, ettei mitään saa ilmaiseksi.

YHTEISKUNNAN MUKAANTULO

50-luvun alkupuolella kehittyi sosiaalinen lainsäädäntö. Sen vaikutus oli koettavissa viranomaisen valvontatoimintana. Käytiin

etukäteen ilmoitettuna ajankohtana tarkastamassa kuinka holhouksessa tai kasvatettavana olevaa orpoa kohdellaan. Jo ilmoitus valvontaviranomaisen saapumisesta nostatti painetta usein jo levolliseen elämään. Vaikkei ilmeisesti mitään syytä ollut, muokattiin nuorta viranomaisen kysymyksiä varalta. Kotkakatseisen, usein töykeän virkailijan saapumista pelättiin sydän pelosta syrjällään. Monelle jäi myös ensivaikutelmasta vuosien mittainen pelko. Myöhemmin taloudellisen tuen piiriin kuuluminen helpottui, mutta mm vapautus lukukausimaksusta valtion koulussa sotaorvon kohdalla ei ollut itsestään selvää. Kesätyöhön hakeutuminen kymmenvuotiaana oli monen kohdalla pakon sanelemaa.

VAIENNUT VAI VAIENNETTU SUKUPOLVI

Sotakorvaukset ja jälleenrakentamisen aika muutti täysin sitä ympäristöä, joka lapsen tasapainoisen kehittymisen kannalta on tärkeintä. On totta, että suuri osa sota-orvoista joutui lapsuusaikansa viettämään olosuhteissa, jotka eivät voineet olla jättämättä heihin jälkeä. Lapsuusajan muistot moni haluaa unohtaa. Elossa olevista yli 30 000 sotaorvosta on ilmoittautunut rekisteriin vain hieman yli puolet. Moni on ilmoittanut, ettei halua palauttaa mieliin niitä aikoja eikä rekisteröityä. He haluavat vaieta kokemuksistaan

Monella sotaorvolla lapsenomaiset leikit olivat kovaa työtä. Nuoren, alle 10 vuotiaan fyysinen rasitus, etenkin maaseudulla metsä- ja peltotöissä on monelle jättänyt jälkensä luustoon, niveliin ja lihaksiin. Tunnettuja oli, että maalla työpäivä alkoi viideltä ja päättyi pimeään tullessa. Se oli jatkuvaa voimaponnistelua, kilpailu rotovampien aikuisten kanssa kuului kuvaan. Ravintokaan ei tuolloin ollut kaksista nyky-aikaan verrattuna. Monelle ikääntyneelle sotaorvolle jo kuntoutukseen hakeutuminen on taloudellisessa mielessä liian kor-

kea kynnys. "Auttaahan Kela särkylääkkeiden hankinnassa". "On opittu omilla tulemaan toimeen" kommentoi jo iäkäs sotaorpo.

Sotaorvot ovat jäsenjärjestönä Kaatuneiden Omaisten Liitossa, joka on perustettu v 1946 ajamaan sotaleskien oikeuksia. Sotaleskien arvellaan olevan vielä elossa alle 3 000. Orvot ovat liittonsa kautta pyrkineet saamaan olemassaolostaan valtiovallan tunnustuksen. Siihen ei liity taloudellisia tai sosiaalisia etuuksia. Asia ei ole kuitenkaan monen vuoden yrityksenkään jälkeen edennyt, vaikka monelta taholta aina sosiaaliministeriä myöten on sen oikeudellisuus todettu. Myös aluehallintoviraston ylijohtaja, sosiaalineuvos on julkisesti esittänyt ihmettelynsä, miksei asiaa ole valtiovallan taholta hoidettu.

Herää ihmettely myös eri järjestöjen suhtautumisesta sotaorpoihin. Aina sotaorvot ovat arvostaneet ja kunnioittaneet rintamalla tai sotatoimissa mukana olleita. Ilman heitä meillä ei olisi vapaata isänmaata ja mahdollisuutta yhdessä jälleenrakentaa Suomea. He ovat oikeutettuja saamaan yhteiskunnan tuen ja arvostuksen.

Sotaorvot ovat tukeneet heidän toimintaansa osallistumalla järjestöjen erilaisiin keräyksiin ja talkoisiin. Pohjanmaalla usein vuosina milloin perunan, milloin viljan keräystalkoisiin järjestöjen jäsenten kuntoutuksien ja hyvinvoinnin rahoitusta varten. Aina ei ole tullut kiitostakaan luvatuista palkkioista puhumattakaan, näin väittävät talkoissa apuna olleet. Myös tunnuksen saamiseen liittyen keskeisillä paikoilla olevien veteraanien kielteinen suhtautuminen oikeuttaa kysymään: Halutaanko tämä sotaorpojen sukupolvi vaientaa?

Veikko Laukkanen

Lähteet:

Pirkko Helenoro: Ei kenenkään lapsi Sankari-isää muistaen, Huoltoviesti

Kuva: Sirpa Pääkkönen

Miten sota on vaikuttanut elämäni?

On vaikea sanoa, miten sota on vaikuttanut elämäni, sillä en ole itse kokenut sotaa. Tosin olen ollut vain äitini kohdussa sodan loppuvaiheessa. Helsingin suurpommitukset olivat helmikuussa. 1944. Siitä yhdeksän kuukautta eteenpäin tapahtui minun syntymäni. Se "pommi" osui kohdalleni!

Syyskuussa 1944 tuli välirauha ja minä sain syntyä rauhan aikaan marraskuussa.

Varmasti sota on vaikuttanut elämäni jollain tavoin, mutta olin niin pieni lapsi tuossa vaiheessa, että en ymmärtänyt sen vaikutuksia. Minulla on muistoja muutamista raunioista, joita näin Vallilassa Inarintiellä. Samoin mieleeni on jäänyt kaartin kasarmi nykyinen pääesikunta Kaartintorilla. Sen rauniot kunnostettiin vasta 50-luvun alussa.

Paavalin kirkko Helsingin Vallilassa on saanut myös omat pommijäljet. Pääsiäiskäynnin edessä on kaksi pylvästä. Toisessa iso kolo pommin jäljiltä ja puiston puoleinen tiiliseinä, siinä on paljon sirpale-

jälkiä muistona viereisen puiston kohdalle pudonneesta pommista.

Kävimme kylässä myöskin erään sukulaisten mökillä Marjaniemessä. Mökki oli jäänyt pommituksen jäljiltä vinoksi. Yläkertaan kiipeäminen on jäänyt mieleeni vinoissa rapuissa.

Sodan vaikutukset ovat olleet lähinnä silloisten aikuisten kertomusten mukaisia. Samoin eri ohjelmat ja filmit ovat tuoneet tietoisuutta sodasta. Tunnetuimpia näistä on Tunteimat sotilas –filmi. Erityisesti kirja Helsingin suurpommitukset helmikuussa 1944 on avartanut kuvaa kotikaupungistani. Tosin 50- ja 60-luvun talojen purkamisen ja uusien talojen rakentaminen niiden tilalle tuhosi enemmän kuin pommitukset Helsingin kaupunkikuvaa.

Tämän päivän uutiset eri sotatantereilta panevat miettimään ja vertailemaan asioita. Varsinkin Syyrian kuvat rikkoutuneista kaupungeista, joissa talot ja kodit ovat hajalla pommituksen jäljiltä. Samanlaisia kuvia löytyy tuon edellä mainitun kirjan luke-

Paavalin kirkon pylväs.

Pommituksen jäljet Sammatintien 6-8 julkisivussa.

mattomista valokuvista. Mitä ihmisille on merkinnyt se, että koti on hajalla, seinät maahan asti rauniona. tavarat, vaatteet, valokuvat ja kaikki tarpeellinen romuna taistelujen jäljiltä. Tämän tietävät ne, jotka ovat kokeneet pommitusten tuhot.

Jotenkin tuntuu käsittämättömältä se, että eikö ihminen koskaan opi näistä tuhoista. Aina uudelleen eripuolilla maailmaa on uusia taisteluita ja sotia kylvämässä kärsimystä ja kuolemaa. Tänä syksynä muutama vanhempi herra keskusteli uskontojen merkityksestä sotien ja taisteluitten synnyttäjänä. Käsittääkseni heidän johtopäätös oli se, että uskonnot ovat tähän syypää. Totesin siinä, että ei uskonnot yleensä anna oikeutusta sodalle. Uskonnot ovat hyvä keino oman vallanhalun pönkittämiselle. "Tämä on Jumalan tahto", kun halutaan saada joukot oman tahdon puolelle.

Olin 90-luvun alussa muutamalla työrupeamalla Venäjällä Pietarin alueella. Siellä ymmärsin, että molemmin puolin rajaa on ollut ihmisiä, jotka rukoilivat Jumalan

apua ja varjelua. Siellä mietin, kumpaa osapuolta Jumalan oli autettava ja siunattava. Molemmilla puolilla oli kyse ihmisten hengestä ja elämästä.

Jeesus opetti selkeästi, että rakastakaa vihollista ja tehkää hyvää heille! Tätä kysymystä joudutaan pohtimaan myös rauhanaikana. On helppo tänä aikana selvittää puolustuslaitoksen merkitystä tältä pohjalta. Uskon kuitenkin samalla, että on oikeus puolustaa maataan ja ihmisiä. Vihollisille ei tarvitse sanoa: olkaa hyvä ja viekää kotini, maani ja läheiseni.

Nämä samat ajatukset kuuluvat myöskin yksittäisiin ihmissuhteisiin. Aina ei ole sota käynnissä, mutta välillä tavallisissakin ihmissuhteissa joudutaan vaikeisiin tilanteisiin. Silloin joudutaan kysymään Jumalan tahtoa näissä tilanteissa!

Heikki Laukkanen

Kuvat kirjasta Helsingin suurpommitukset helmikuussa 1944. Julkaisulupa saatu WSOY:ltä.

Laukkasten sukuneuvosto 2012-2015

Risto Laukkanen

puheenjohtaja
Lehtokatu 14, 40630 Jyväskylä
risto.laukkanen@elisanet.fi
0400 647 637
[Pielaveden sukuhaara](#)

Ansa Haapalainen

varapuheenjohtaja
Niittypolku 3 A 6 70600 Joroinen
ansa.haapalainen@edu.joroinen.fi
050 3270 61
[Juvan sukuhaara](#)

Päiviö Turtiainen

sihteeri
Tyynelänkatu 8, 44200 Suolahti
paivioturtiainen@gmail.com
0400 857 005
[Kerimäen sukuhaara](#)

Anne-Marita Laukkanen

Kuusahaankatu 1 B 28, 45150 Kouvola
annemaritalaukkanen@gmail.com
040 7247 418
[Keitelelen sukuhaara](#)

Jarmo Laukkanen

Sajatie 513, 12630 Sajaniemi
jarmo.laukkanen@pp.inet.fi
0400 480 225
[Räisälän sukuhaara](#)

Oskari Laukkanen

Savonkatu 5 A 1, 70100 Kuopio
oskari.laukkanen@rtrky.fi
0400 271 353
[Pielaveden sukuhaara](#)

Pekka Laukkanen

Lehtoniementie 97 A 43, 70840 Kuopio
pekka.laukkanen@yahoo.fi
050 544 8400
[Kerimäen sukuhaara](#)

Pia Laukkanen

Lehtokatu 14, 40630 Jyväskylä
mariapia.laukkanen@gmail.com
014 690 611
[Kesälahden sukuhaara](#)

Rauni Laukkanen

Kainuunkatu 7 B 11, 87100 Kajaani
RL.Rauni@gmail.com
040 7273 250
[Kontokin sukuhaara](#)

Reijo Laukkanen

Kalamajantie 1355, 12750 Pilpala
relle.laukkanen@gmail.com
040 5255 193
[Kiuruveden sukuhaara](#)

Ritva Laukkanen

Vanamonkuja 2 B, 50120 Mikkeli
ritva.m.laukkanen@elisanet.fi
0400 510 241
[Juvan sukuhaara](#)

Veikko Laukkanen

Vanamonkuja 2 B, 50120 Mikkeli
veikko.laukkanen@elisanet.fi
0400 657 140
[Juvan sukuhaara](#)

Taina Saarenpää

Näätäkuja 3 B 11, 01480 Vantaa
taina.saarenpaa@netti.fi
040 580 8655
[Kiteen sukuhaara](#)

Jaana Väisänen

Saraheinäntie 3 A 1, 72400 Pielavesi
jaana-annikki@hotmail.fi
040 7565 221
[Räisälän sukuhaara](#)

Itella Green

**Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta 2013!**

valtion ostokortteja varten

